

Seite Nr. 133.

Frankenweins, Fr
in 2 weissen Schichten

OK

L. VII. 86.

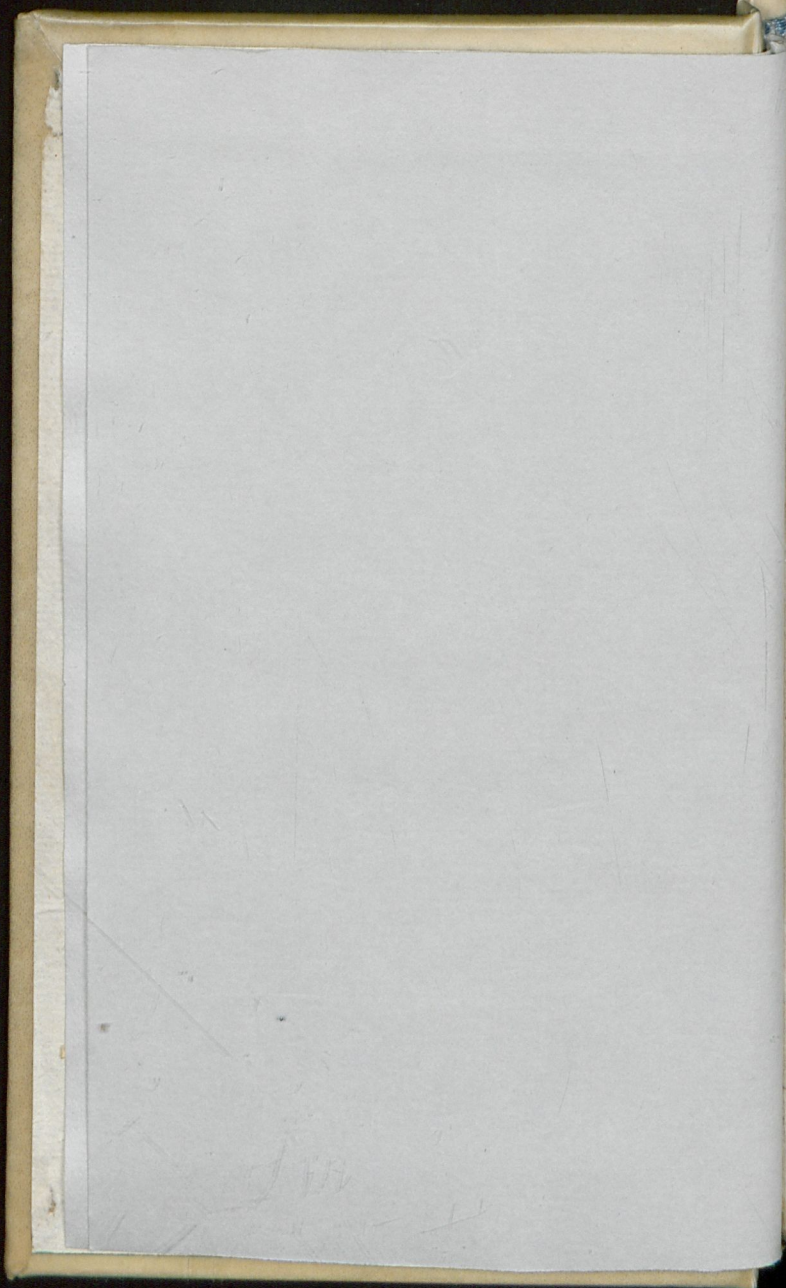

Spurhans Frolow

00
132

H
A
I
S
C
St
ce
M
—

B. FRIDERICI SPANHEMII F.

Theolog. nuper Doctoris & Professoris
Leidenfis longè celeberrimi

Præcipuæ Controversiæ

Cum

ARMINIANIS

ac

Remonstrantibus Hodiernis,

Lectiõibus ac Disputatiõibus

publicis repetitæ

P R Æ S I D E

SAMUELE STRIMESIO,

S. S. Th. Doct. & Profess. in Eccles.

& Universitate Viadrina,

Cujus etiam Annotationes ac

Stricturæ in dictas Controversias ad cal-

cern accessere, vastum cumprimis, quod AR-

MINIANAM inter & REFORMATAM, *de Gratia Dei U-*

niversali, DOCTRINAM intercedit Discrimen,

dilucidè exponentes.

FRANCOFURTI ad VIADRUM,

APUD JOHANNEM VÖLCKER.

I 7 0 3.

FEDERICUS PAMPHILIUS
Theolog. nups. Doctoris & P.
Lectur. in Theologia
Præcipue Controversiarum
ARMILIANIS
de
transmissis Hostiensis

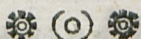

GAMMELMESSIO
1703
Gentis gentis
structive in libris controversiarum ad
in accesserunt
ANNAE inter & in forma
in doctrina in
dividit exponitur

FRANCORUM
APUD JOHANNEM VOIGT
1703

(o)

1

PRÆCIPUÆ CONTROVERSÆ

CUM

ARMINIANIS,

AC

REMONSTRANTIBUS

HODIERNIS.

Protheoria brevis Historica.

Primordia infelici Schismati fûere in ipso Bataviæ oculo, non diu postea quam inferri in has oras spargique clanculùm cœpisset Socinianum virus, missis hunc in finem ad Belgas *Christophoro Ostorodo*, Goslariensi Saxone, & *Andréa Voidovio* Polono, disseminaturis scripta periculossima, & MSS. illa quidem, deferenda ad Magistratum, sub finem Seculi superioris. Ac quamvis prudentiâ & pietate Celsissimorum Ordinum, *pravo* Judicio Theologorum Leydensium, Fr. Junii, Lucæ Trelcatii, & Fr. Gomari, cum exâti Belgio Auctores, tum traditæ flammis fuissent seductrices Chartæ, An. 1598. hinc tamen, (ut accidit) occasio ingeniis ad res novas propensis nata, si non in Capite de *Trinitate*

*Quæ præ-
cesserint
Schisma.*

A

aut

ELENCHUS

aut *Satisfactione*, saltem in Capitibus aliis, permittendi sibi liberius disquirendi, de hinc innovandi, licentiam. Nec enim infimum locum inter Socini scripta & placita sibi vendicabant, quæ ille recoxit ex Pelagii Disciplina, in Articulis de *Prædestinatione*, *Libero Arbitrio*, *Justificatione coràm Deo* (cujus causa sit *fides*, seu *obedientia* mandatorum) & annexis: Edita Disputatione in Caput VII. Epist. ad Romanos, An. 1583. sub nomine Prosperi Dyfidæi, & paulo antè, Anno 1578. editis, cum *Præfatione* suâ, Sebastiani Castalionis *Dialogis, de Prædestinat. Electione, Lib. Arbitrio, Fide*, sub nomine Felicis Turpionis Urbevætanæ, vertendis in Belgicum Idiomata, & Goudanâ in Urbe recudendis. Obstetricati tunc in Belgio fûere, editione ac translatione in Belgicum sermonem, *Theodorus Kemp, Theodorus Koornbert*, ac si qui alii. Hinc passim Leydæ, Dordraci, Goudæ, Hornæ, & apud Frisios (quâ de re Belgarum Ecclesiastici Annales) surgere turbones publicæ tranquillitatis, qui de *Prædestinatione*, de *Peccato Originis*, aliisque vel ad *Doctrinam* spectantibus, vel ad *Disciplinam*, moverent litigia.

Jac. Arminius.

Inter eos verò qui damnatas pridem in *Pelagio, Cælestio*, dein in *Massiliensibus*, tum in *Adversariis Godeschalci* Seculo IX. (de quo fusè nostra *Introd. Historica Tomo II.*) Con-

Controversias de Prædestinatione & annexis Capitibus, retractandas ac subtiliùs excutiendas, certè examinandas ab ovo, censuerunt, fuit *Jacobus Arminius*, Vetera-
 quinas Hollandus. Vir cætera multæ do-
 ctrinæ, mansuetique ingenii, excitandi pe-
 regrinatione Helveticâ Genevensi, Italicâ
 ab An. 1582. Sed acuminis nimii, liberioris-
 que judicii, oris, calami, obtentu *indagan-*
de veritatis. Unde is ad Uytenbogardum,
 An. 1597. *Demersa est veritas, etiam Theologica,*
in puteo profundo, &c. Utinàm Deus veritatis
illam aliquando, ad animi mei tranquillitatem,
invenire concedat! Docent quæ jam Profes-
 sionem Leydensẽ præcesserant; Concio-
 nes Amstelodamentes in Caput vii. & ix.
 ad Romanos; Arminii sententia, nec illo
 Cap. de homine Regenito, nec isto de Præ-
 destinatione agi, quo de argumento Bezam
 Genevæ docentem audiverat; hinc dissi-
 dia & accusationes in eum motæ; colla-
 tiones cum Franc. Junio habitæ; injecti-
 que tandem vocationi obices, quum eodem
 Junio è vivis sublato An. 1602. sufficiens
 decerneretur. Quod factum tamen est,
 promoventẽ præ cæteris Joh. Uytenbogar-
 do, An. 1603. Amstelodamenti tum statio-
 ne ab Arminio relicta. Undè mox cum
 Francisco Gomarò, Collegâ suo, Viro Cla-
 riss. certamina; hinc querelæ variz; tan-
 dem

dem & illæ utriusque Synodi Hollandicæ; quin Articuli xxxi. excerpti, quibus *ερεποδοξίας* postularetur, editâ ad eos *Apologiam* & *Responsione* Arminii. Vivere desuit Anno 1609. Octobri mensē, laudandus P. Bertio Oratione parentali, & relicturus Uytenbogardis, Borriis, Grevinchoviis, Corvinis, Grotiis, Vorstiiis, Episcopis, aliisque ejus Societatis Viris, ingens sui desiderium.

*Concepti
Schismatis
natales,
incrementa
sua.*

Quamvis à Jacobo Arminio deinceps *Arminianorum* nomen, ac mali initia, ipsum tamen Schisma, malique incrementa, ut fieri assuevit, mox alios post Arminium Auctores habuerunt. Nempe Anno 1610. ab Arminii *ερεποδοξοις*, & qui multa in Confessione Belgica, ac Catechesi Palatinâ, *revideri* ac *recenseri* vellent, oblata est *Præpositent*. Hollandiæ Ordinibus *Remonstrantia*, quam vocârunt, seu Libellus supplex, cujus hæc præcipuè capita, 1. Ut *recognosceretur* Confessio & Catechesis, additis rei causis, & petitionis apologiâ. 2. In specie ut sua sibi sententia permitteretur, circa *Articulos* v. ibidem expressos. 3. Ut intereâ, donec *liber* de hisce *Conventus* haberetur, sub Illustr. Ordinum *προεδρία*, *Fratres se invicem in dilectione & pace ferrent ac tolerarent*, concessâ prophetandi libertate, innovandique in doctrinæ tum ventilatis Capitibus. Hinc opposita à sex delegatis Pastoribus, Hagam

Hagam deputatis, Anno 1611. nomine reli-
quorum qui cum Calvino, Beza, & Ortho-
doxis sentirent, *Contra Remonstrantia* fuit;
Et inde nomina *Remonstrantium*, & *Contra-*
Remonstrantium. Mox *Collatio Hagienfis* ex-
cepit, super Articulis v. eodem Anno 1611.
inter utriusque partis *ὑπερασπιστῶν* Theo-
logos, sed malum exasperatura.

Accesserunt obfirmando Schismati, au- *Instru-*
gendisque disfidis, ex Theologis quidem, *menta duo*
duo præ cæteris instrumenta, par Virorum *præcipua.*
cæterà inclutum: 1. *Conradus Vorstius*, Co-
loniensis, natus Anno 1569. ex Steinfurten-
si Professore designatus Arminio Successor,
An. 1610. Sed tandem professione Leyden-
si prohibendus, urgente Jacobo Anglorum
Rege, ob sua de *Deo & Attributis* iteratò vul-
gata, cum *Exegesi*, & ob suspensionem *Soci-*
nianismi. Vocatus scilicet Vorstius fuerat,
indubiè Socino satis exploratus, An. 1600.
à Fratibus Polonis, Lublini, (ubi & Smal-
cius docuit) in Synodo congregatis, ad
Gymnasium Luclavianum, in Provinciâ
Cracoviensi, sed Steinfurti hæsurus. Hinc
Socinianismi idem accusatus jam An. 1598. ab
Heidelbergensibus Theologis; qui etiam
ad *amicos scriberet*, se ex Socinianorum Li-
bris demùm didicisse *ἑολογῆν*, ut ibidem Da-
vid Paræus Vorstio exprobrat, *Epist. xxvii.*
inter Ecclesiasticas Amstelodamenses.

Mortuus idem est An. 1622. Tonningæ, Slesvicensis Holfatiæ Emporio, variâ jactatus fortunâ, 2. *Simon Episcopus*, Amstelodamensis, qui in Collatione Hagiensi publica de-derat ingenii sui, acuminis, doctrinæ specimina, Arminioque familiaris fuerat; tandem præficiendus Cathedræ Leydenfi, favore Nobiliff. Curatorum, An. 1612. Postquam nempè Franc. Gomarus valedixisset illi stationi, Collegâ Episcopii Johanne Polyandro, mitissimi ingenii Viro. Ab istis præcipuè, Vorstio & Episcopo, vulnus in majus diductum, conjungendis cum iis animorum studiorumque consensione *Uytenbogardo, Bertio, Venatore, Grevinckhovio, Goulartio, Poppio, Corvino*, aliis, in vulgus Batavum notis. Et *Uytenbogardus* quidem magna præ ceteris auctoritate Vir fuit, pari facundiâ, Hagiensis Pastor, promotor Arminii, Episcopii, Vorstii: Cujus magna pro causâ Remonstrant. certamina, & scripta plurima quorum Catalogus, ad calcem *Historiæ*, quam scripsit, *Ecclesiastica*; infensissimus idem Hommio, Lubberto, Triglandio, Leydensibus, &c.

*Synodus
Dordrac.*

Nec Schismati remedium in Synodo *Dordrasená* fuit, An. 1618. & 1619. quantumvis legitimum in modum coactâ, ex Viris toto penè Orbe Reformato hunc in finem accitis, etiam ex Angliâ submisfis, sed animo præsen-

præsentibus Gallis, qui corpore esse non potuerunt: Adeò ut ad *Oecumenicas* veteres, seu *Generales* Synodos, proximè accesserit. Cujus Synodi Historia, & eorum quæ Synodum præcesserunt, ex actis ipsis, & vulgatis ejus temporis Documentis, (nec Remonstrantium illis) speciatim ex Jac. Triglandii, Leydenfis Theologi meritisimi, Hist. Ecclesiasticâ, tutissimè repetatur. Sedebat autem fixum immotumque, penes Remonstrantes, non acquiescere Synodi legitimo ordinatoque judicio, nec sententiam retractare; moras interposituros, & ad *Oecumenicam* provocaturos Synodum. Undè in partes ab iis itum, & Synodus Synodo, Acta actis opposita, ut docent *Acta Synodalia Remonstrantium*, Harderwici impressa, An. 1620. & eorundem vulgatæ *Epistole*, Ecclesiasticæ & Theologicæ.

Postquàm secessum amârunt ita Remonstrantes, & Dordracenorum judiciûm firmatum fuit, à summa potestate, obligans saltem in foro *externo*, & *Ecclesiastico*, unionis servandæ causâ (nec aliter in foro *interno* & *Conscientiæ*, quàm ob suum cum Scripturis consensum) in segrege Cœtus à Pastoribus Remonstrantibus itum. Sed verò edatâ per Episcopium *Confessione Fidei*, hinc *Apologiâ* ejusdem, seu *Examine Censuræ Leydensium*, adoptatisque pasfim Socini, A 4 Crellii,

Α' κ' μ' η
Schismatis. & in
Heresim
prolapsus.

ELENCHUS

Crellii, Vorstii, dogmatibus, saltem pig-
mento quodam incrustatis (ut infra li-
quet ex *Controversiarum* cum Remonstr.
classe alterâ) Schisma in Hæresim tandem
abiturum fuit. Hinc de *Socinismi crimine*
sibi impacto, non semel Episcopus, quum
adhuc Leydæ versaretur, antè Synodum
Dordracenam. Nec verentur Sociniani
suis adscribere *Conradum Vorstium*, per
quem Socini & Sequacium scripta (suè
vulgatâ, cujus etiam Confessionem Fidei,
***de Deo & Filii ejus*, manu moribundâ exara-**
tam, laudat Bibliotheca Antitrinitariorum.
Tum & *Simonem Episcopium*, & hujus succes-
sorem *Stephanum Curcellæum*, suis vendicant
Socini nepotes, illum an. 1643. hunc Anno
1659. sublatos. ac docuit experientia, &
confirmat hodièque, Remonstrantes) suas
in Scholas & Ecclesias eos quoque admitte-
re, qui à Reformatis segrege, aut per Di-
sciplinæ leges expulsi, in Anti - Trinitaria
castra, vel Pelagiana, aut cæteroquin ad-
versa Orthodoxæ & Catholicæ fidei, etiam
scriptis suis secesserunt. Itâ Socinianorum
scripta variâ, per eos emissâ in publicam lu-
cem fuisse constat. atque hinc *Novatorum,*
***Vorstianorum, Sociniano-Remonstrantium*, ap-**
pellationes exortæ, notiore Belgis nostris
Historiâ, quàm ut reponi pluribus mereat-
tur.

Hodie

Hodie verò modus quandoque nullus est, in asserendo Socinismo, seu *indirectè*, laudatis commendatisque scriptis; seu etiam *directè*, in probatis Dogmatibus, & Scripturis S. Vet. & Novi Test. (obtentu sensûs *literalis*) in Anti-Trinitariorum ac Rationalistarum sensum inflexis. Ut etiam Hugonis Grotii, viri aliàs incomparabilis, insignis quandoque præ his fuisse modestia videatur. Absit tamen, ut his implicemus, si qui in causâ de S. Trinitate, de verâ Deitate Christi, Filiatione verâ, vero in terris Sacerdotio, vero *λύτρω* ab eo persoluto, & Morte nostri loco susceptâ, (*Satisfactionis a deo re, si non nomine*) Socinismi notam ingenue deprecantur. Quos inter censeri quoque voluit Arn. Poelenburgius, in suis contra Clariss. Hoornbekium, & apparuit nuper Philippus à Limburch, Vir Clariss. Quamvis in causâ *justificationis nostræ per fidem, & imputatæ Christi justitiæ*, nonnulla ex Socino videri possint mutuati, sed aliâ à Socino mente; Reformatorum verius sententiâ, quasi *fidem* separent ab *operibus fidei*, vel *justitiâ Christi imputatam*, ab *inherentē*, in sensum alienum tortâ.

*De Modis
ernis quin-
busdam ju-
dicium.*

Cæterum variæ cum *Remonstrantibus* Controversiarum *Classes*, vel *gradus*, ac ferè *quatuor* constitui possunt. In *primâ* sunt ex quæ ex Arminio profluxerunt, ad *famosos quin-*

*Contro-
versiarum
prima
Classis.*

que *Articulos* revocata, quos intrà nonnulli hodièque Remonstrantes, ferè consistunt: In cæteris suum, nobiscum consensum, quoad magis essentialia, haud ægrè professi ac contestati; plurimi in Civili ordine, alii in quibus nec eruditionem, nec humanitatem desideres, & hos strictè *Arminianos* dixeris. Atque de horum tolerantia, & admissione ad Communionem Anti-Remonstrantium, diu litigatum est.

*Alterà
Classis.*

In alterà Classe sunt ex Controversiâ quas imprimis *Conradus Vorstius* vel de suo, vel ex Socino invexit, & mox suas fecere Remonstrantes, ob conjuncta studia, & communem quandam sortem: Protestato licet Vorstio (sed dùm spes illi fuit redintegrandæ pacis) suum in tribus Capitibus *Fundamentalibus*, puta de S. Trinitate, Deitate Christi Θεανθρώπος, & veritate Satisfactionis, cum Orthodoxis consensum, quibus propriâ manu aliquando subscripsit. Et Vorstii damnatos à Palatinis, Anglis, Belgis, errores, tum & illos *Episcopi, Bertii, Venatoris*, aliorumque sigillatim recensuit, secundum capita Confessionis Belgicæ Festus Hommius vir Clariss. AN. 1618. ac notarunt Paræus, Piscator, Lubbertus, Voetius, Leydenfes jam Theologi, &c.

*Tertiâ
Classis.*

In tertiâ Classe sunt illæ porrò quæ natæ ex *Confessione* Remonstrantium, editâ Anno

AN. 1622. hujusque *Apologia*, Censuræ Leydensium oppositâ, AN. 1629. Ab Episcopo quidem scriptâ, communi autem Fratrum nomine vulgatâ, incrustaturâ passim errores Socinianos, detrahente sic larvam, cum suis Episcopo. Quanquàm sanè Socini hunc errorem aliquando *Apologia* deprecari videatur, fol. 58. nempè quasi Christus nihil meritus sit humano generi, nec *factisfecerit* suo modo Patri; quâ fide, viderunt alii. Harum autem Controversiarum elenchum Professores Leydenses in *Censurâ*, Voetius adversus *Catechism. Remonstrant.* Vedelius initio *Arcanorum*, Triglandius ad calcem *Antapologia*, Hoornbekius in *Summâ Controvers.* Rhetorfortius in *Examine Arminianismi*, alique exhibent ex nostratibus Theologis, Cloppenburgius, Heidanus, Maresius, Essenius, Ryfenius, &c. notis Scriptis.

In *quartâ* denique Classe sunt ex specialius Controversiæ, quæ suprâ reliquis nascuntur passim ex scriptis variis, cum Simonis Episcopi, tum novissimè, Stephani Curcellæi, maximè verò ex utriusque prolixis *Institutionibus* Christianæ Religionis, & ex postremi *Dissertationibus*; Quales sunt, de *Trinitate* seu tribus in Deo Essentiis, & *Vocibus* hoc in Mysterio usurpatis; De *Pecato Originis*, nullo ipsi nec quoad imputationem,

Quarta
Classis.

tionem, nec quoad corruptionem; *De non necessariâ Cognitione Christi, & absque eâ salute; De Justificatione propter fidem, & opera; De moralitate præcepti Sabbathici, etiam quoad diem septimum, &c.* Et his Controversiis nullus ferè finis est, si excutiantur horum virorum singula, Didactica, Exegetica, Elenctica, & quæ quotidie eorum ex Scholâ in lucem prodeunt, pro eâ quâ utuntur, aut quæ indulgetur, *Libertate prophetandi.* Maximè etiam, si assertorum haud obscura Confectaria, quandoque Medii termini ab ipsâ adhibiti suis adstruendis, in totidem Controversias abeant; Cujus rei specimen dedit post Samuelem Rhetorfortium, Nicol. Vedelium, & Belgas Theologos Clarissimos, Rev. Rysenius, in *Synopsi Theol. Remonstrant.*

*Institutum
hujus Elen-
chi.*

Nos verò ab impingendis quas respuunt Consequentiis alieni, Controversias eò usque non extendimus, quin contrahimus verius; principibus insistendo, pro instituti nostri ratione. Et geminum quidem exhibemus Controversiarum cum Remonstrantibus ordinem. In primo apparent Articuli quinque, cum *Arminianis* strictè dictis controversi, de quibus in Collatione Hagienfi, & in Synodo Dordracenâ disputatum est, defensis postea in specie à J. Arn. Corvino contra Molinæum, ab Arnoldo Poelen-

Poelenburgio, & ejus familiae aliis, ac fuisse nuper Philippo à Limburch, Viro Erudito, in *Theologia Christiana*. Nec defuit in partibus Remonstrantium Vir Reverendus, idemque eruditus, qui olim fuis ad me literis, in solo de *Prædestinatione* Capite (prout infra ad *Controv. I.* explicant) & quæ isti Capiti annexa, dissentire sese à nobis profiteretur. Quâ parte Christianæ tolerantia, procul odiis, anathematis, & quicquid charitati inimicum, salvis tamen Formulis Unionis, locus esse potest. In altero ordine apparent, graviora nonnulla Capita, quæ cum *Sociniano - Remonstrantibus* controversa sunt, & antesignanis eorum approbata: Seu jam ex Apologia, seu ex aliis Episcopii, Vorstii, ac nuperrimè Steph. Curcellæi scriptis, qui omnium instar esse possunt. Nec enim novis quotidie portentis, quæ parturiunt Novatorum præla, ut in Liberâ Republicâ fieri assolet, finis ullus erit. Dum parum hodie nonnulli memores saluberrimi (apud Byzantinum Historicum) moniti; sentire & loqui privatim de dogmatibus, ut quisque vult tolerabile; temperandum tamen ab iis Controversiis vel Dogmatibus vulgandis, aut introducendis eis οἶκον Κυρίου in Ecclesiam Dei, quorum fatius & μεμνηθῆς non meminisse, ob infelicia ἐπὶ ἄλλα. Vide G. Pachymeris Historiam, Lib. vi. Tomo I. ubi de J. Vecco.

ARTI

ARTICULI QUINQUE

Controversi.

1.
De causâ
& objecto
Prædesti-
nationis,
κατὰ
θεσιν,
κατὰ
ἀποστ.

I. **A**N Decretum æternum *Prædestinationis* (uti post Paulum, sed & Augustinum, & ὁμοῦντες pridem ac nuper, docent Orthodoxi) sit *absolutum*, non profectò à conditionibus vel mediis, *Job.* 111. 16. *Rom.* VIII. 29, 30. *Eph.* 1. 4. 2. *Thess.* 11. 13. 2. *Tim.* 11. 19. &c. sed tamen à *causâ antecedente* vel *impulsivâ*, extra Dei beneplacitum & gratuitam misericordiam? Idemque sit *speciale*, & *definitum* quorundam ac certorum hominum, quos prædestinaverit alios ad *vitam*, 2. *Tim.* 11. 19. *Rom.* 1X, 13, 18. *Job.* X. 26. 27. XIII. 18. XVII. 6. 12. nec sine intuitu Christi Mediat. & fidei in eum, requisitæ simul in electis, quod *Consilium Gratix*, vel *Decretum Electionis* dici solet; Alios verò, liberè præteritos, prædestinaverit ad *mortem*, consequenter ex dictis locis, & ex *Matth.* VII. 23. *Rom.* 1X, 13, 18. 22. XI. 7, 8. *Jud.* 4. hosque similiter non sine intuitu peccatorum, ut causæ suæ damnationis; quod *Consilium iræ*, vel *Reprobationis Decretum*, dici solet?

An verò sit illud Decretum, 1. *Generale* & *indefinitum*, de servandis credituris & perse-

vera-

veraturis in fide, damnandis verò incredulis; Præscriptis hoc modo *conditionibus* salutis, at singularibus *personis*, quæ crederent, aut non crederent, haud dum attentis: Et hæc fit Dei *voluntas antecedens*? 2. Sit idem Decretum *conditionatum à priori*; seu innixum cum *Mediationi Christi*, tanquam divinx hujus volitionis fundamento; tum prævisæ hominum *fidei vel incredulitati*, pro libera determinatione arbitrii, ut causæ *κατακριτικῆς* & conditione antecedenti, *propter* quam aut hos eligit, aut istos reprobat? Mediâ adeò intercedente *Dei præscientiâ* credentium vel non credentium, antequam evadat hoc decretum *speciale & definitum*, secundum *voluntatem consequentem*, ut loquuntur? *Affirm. prius* *Orthod. Post Arminiani.*

ΠΡΩΤΑ *Ψεύδη*, benè multa. Imputata Orthodoxis, (ut olim Augustino) Hæresis *Prædestinariana*, hinc *decretum à conditionibus absolutum*, & necessitas *inevitabilitatis* peccandi, quæ vim quandam infert. Horum nulla ex vero asserta Theologis. Sic supponitur, Deum *voluisse*, voluntate æterni beneplaciti, *omnes & singulos* homines salvos fieri; aut Fœdus Gratix, cujus sponsor Christus, esse absolutè *Universale* cui subordinetur *Prædestinationis Decretum*, tanquam merè *Evangelicum*; Esse Decretum, quod

quod respiciat tantum *credentes*, seu *credituros*, vel positivè *incredulos*, id est, conditiones Fœderis, salutis, non certas personas salvandas, ut *Controv. Ant.-Socin.* xxvi. Item, dari *præscientiam* in Deo vel prævisionem fidei & perseverantiæ in his, incredulitatis in illis, anteriorem Decreto de dandâ his gratiâ, his pro libertate negandi, *Matth.* xi. xiii. Item, confusa ab Adversar. media Prædestinationis *exequenda*, qualia sunt Christi Redemptio, gratia, fides, respicientia, perseverantia, &c. cum causis vel fundamentis ejus *decernenda*. Hinc recantata & novissimis etiam (quod miramur) contumelia, sententiam Reformatorum, ritè intellectam & traditam, *omnem Religionem, omnemque pietatem, sed & studium precum, extinguere*; Quam *pietatem*, & quæ ad hanc spectant, scil. *studium precum, bonorum operum*, per nos jactent alii, nemo sane fortius unquam urfit Theologò verè Reformatò.

Mittimus obvia Scripturæ loca ad *prævisionem* fide, malè detorta V. gr. quibus Dei æterna quorundam *πρόγνωσις* (*prædilectio*) traditur, quam confundunt cum nudâ *πρόνοια*; Vel, *sine fide* neminem Deo placere, *Hebr.* xi. 6. quod Paulus de fide non sanè *prævisâ*, sed actuali in suis electis, datâ iis *ex gratia*, qua consequenter Deo *placent*, ut
danda

danda fuit iis ex antecedente decreto, ex benevolò Dei amore, *Act. xiiii, 48. Rom. v. 8. 10. Galat. i, 15. 1. Job. i v. 20. &c.* Item, dum ex conditione consequente, requisita in *electis*, v. gr. *abscedere ab iniquitate 2. Timoth. 11, 19. &c.* faciunt conditionem antecedentem, requisitam in *eligendis*. Sic sensus *Cap. ix. Epist. ad Romanos quoad nexum, & scopum*, torquendus aliò quàm ad *ὑποφορὰν* occupatam à Paulo, ex doctrinâ *Cap. v 111. versib. 29. 30. & 37, 38.* Scil. rejectionem Judæorum *ἡ ἀγάπη*, quam deplorat Apostolus, & Gentilium vocationem, non ob stare nec veritari promissionum Dei, *Rom. ix. 6. &c.* nec justitiæ illius, *vers. 14. ..* Ut qui liberrimus sit bonorum suorum dispensator, hos eligens, alios præteriens, horum misertus, alios indurans, *vers. 15. &c.* Quo de *Capite ix.* nos ex professo aliàs.

Cæterùm fatentur hodie cordatiores quidam, *Prædestinationem* ad utrumque decretum referri, gratiæ & iræ, salutis & damnationis: Esse factam eandem *antè seculum*; *Causam impulsivam extra Deum* nullam esse, sed *merum Dei beneplacitum*; Etiam *salutem & damnationem* hominum esse *ratam, fixam*, id est, re verà inevitabilem, sed secundùm *præscientiam* tantùm. Hinc & *fraterna tolerantia* Reformatis per istos oblata & exposita, ut in fundamento concordibus,

B

dibus,

dibus. Vide & Controv. cum *Luth.* iv. v. vi. & ad eas observata.

II.

*De ampli-
tudinē, ob-
jecto & ef-
ficaciā
Mortis
Christi,
κατ' ἀρ-
σιν κα
τὰ Θε-
σιν.*

II. An *Christus Mediator*, primò quidem ex gratuito decreto & intentione *Dei Patris*, datus sit *omnibus & singulis* hominibus redimendis suà morte, & sacrificio expiatorio, quoad impetrationem reconciliationis cum Deo & salutis, *Job.* III. 16. &c. Ità ut hujus Redemptionis interventu, omnes & singuli in *Fœdus Gratia* sint divinitus cooptati, sublato reatu Peccati & Mortis æternæ, sicque acquisitum jus Deo Patri homines, absque læsione suæ Justitiæ, salvandi? Deindè etiã, an ex ipsa *Filii morientis* & satisfaciētis intentione, subierit ille mortem atrocissimam Crucis *pro omnibus & singulis* hominibus, nemine excepto, æqualiter & indifferenter, ex locis *Es.* LVII. 6. *Job.* III. 16. 2. *Cor.* v. 19. 1. *Tim.* II, 6. *Hebr.* II. 9. 1. *Job.* II, 2. Nempe quoad *impetrationem gratia*, & *acquisitionem* beneficiorum salutarium, sed sub *condicione* præstandæ fidei, hinc *applicatione* eorundem faciendâ à singulis per fidei præstationem, & admissionem illius Gratia, ultroneâ scil. determinatione Liberi arbitrii?

An verò decreta sit, æterno & gratuito decreto, salutis cum *impetratio* tum *applicatio*, & utraque à Christo satisfaciēte conjunctim intenta, iis omnibus & solis qui sunt

sunt electi *κατὰ πρόγνωσιν*, 1. *Pet.* 1, 2.
 Christi *oves*, *Populus Ecclesia*, *Amici*, *Corpus*,
Dei Filii, notis locis *Matth.* 1, *Job.* x. xi. xv.
Aët. xx. *Eph.* v. *Tis.* 11. *Hebr.* 11. 10. 11. &c. id-
 que secundum speciale; definitum, ac gra-
 tuitum decretum Electionis, de quo di-
 ctum modò est? *Affirm.* priora Remonstr.
Negant post. ; *Contrà* *Orthod.*

ΠΡΩΤΑ *Ψεύδη* sunt: Ex gr. *Voluntas*
 illa antecedens *Dei omnes & singulos* salvan-
 di, contraria tot *Scripturæ* locis, *Deum* alios
amasse, *elegisse*, *fecisse vasa Misericordia*, &c.
 omnibusque *Oeconomis* gratuiti *Fæderis*,
 scil. innumeris nec destinati (nisi sub *con-*
ditione ab iis præstari nesciâ) nec propofiti
 unquam, nec cogniti, nec applicati, si re-
 petimus inde ab *Adamo*, *Noacho*, *Abraha-*
mo, *Mose*, & *Evangelio* prædicari cœpto:
 Sic supposita, per *hypothesim* Remonstran-
 tium, *amplificatio Gratiæ Divinæ*, & *Crucis*
Christi gloria, ita *Poelenburgius*; *Beneficio*
 jam verè *illusorio* & *nullo*, innumeris sci-
 licèt nec offerendo, nec conferendo, ne
 ipsâ *conditione* quidem seu *fide* in *Christum*,
 quæ innumeris nec revelanda fuit, nec
 danda, ne quidem quoad *vires sufficientes*, ut
 facti de *Gentilibus* istorum quidam (licet
 gratis supponant alii) minus certè quoad
 gratiam *efficacem*, *Matth.* x1. 25, 28. x111. 11. 13.

Quorum *Locorum Vindicias*, contrà *Arn.*

Poelenburgium, habes in *Vindiciis* nostris *Bibl. P. II. Loco VI. & XV.* Sic notum $\Psi\epsilon\upsilon\delta\textcircled{C}$, vocabula *Omnes, Mundum, totum Mundum*, necessariò designare omnes omninò homines, quotquot sunt aut fuerunt in Mundo; Etiam qui jam damnati, reprobī, relictī in viis suis, sine Deo, sine Christo, extorres fœderum, promissionum, hærentes in fundo corruptionis, ex quo emergere non poterunt, sine gratiâ vocante, regenerante, justificante, sanctificante, eâdemque iis non datâ, imò negatâ, ex dictis, Sed usum vocum, de *Hominibus* indefinitè, oppositè ad Angelos; vel de omnibus, id est, *quibusvis*; vel de electis ex *Mundo, ex toto Mundo*, oppositè ad Judæos solos; aut de omnibus scilicet, credentibus, electis, sèrvandis, *ἀγία ζωμévους*, adducendis ad gloriam, pro subjecta materiâ, ut sexcenties, fusè nos aliàs in *Examine Locorum, & collatione Scripturæ.* Quæ etiam Crucis gloria est, ubi separatur effectus, nempe *Applicatio* salutis, ab ejus causâ *Impetratio* per Christum; Aut ubi fingitur *impetratio* salutis, sub *conditione* ab innumeris nec exigendâ, nec præstari natâ, sine dono fidei, *Eph. 11. 8. Phil. 1, 29. 11. 13. &c.*

III. An per Lapsum hominis, perque
 De Viribus peccatum Originis, omnes homines ita sint
 Lib. Arbitrii in se corrupti mente, voluntate, affectibus,
 triiin statu ita

ita viribus vel potentia ad bonum salutare
 deftituti, omnique eâ habituali gratiâ, quæ
 Primo homini fuerat concreata; ut quam-
 vis retineant aliquod dictamen rectæ ratio-
 nis, & libertatem voluntatis à necessitate bru-
 tæ & naturali, quæ est *πρόσπεσις* etiam à ne-
 cessitate *coactionis* & *violentiæ*, quod est τὸ ἐκ-
 σιόν, non tamen liberi sint à *servitute peccati*,
 & à propensione naturali quâ ligati ad malū
 tantum, ex vindicatis alibi Locis, *Gen. v. 1.*
VIII. Jobi xiv. Ps. xli. Iob. III. 3. 6. Rom. v. 12.
Eph. II. 3. 5. &c.? Ut etiam quamvis residu-
 um sit in iis aliquod naturæ lumen circâ no-
 titias naturales Dei & sui, honesti ac turpis,
 residuæ etiam vires aliquæ circâ bonum
morale & civile, vel etiam externè *Legale*,
Phil. III. 6. seu circâ officia externæ disci-
 plinæ; nullæ tamen in iis vel notitiæ sint,
 vel vires naturales; circâ bonum *salutare &*
spirituale, revelatum in Evangelio, aut circâ
 ea quæ conversionem & fidem, vel antece-
 dunt, vel constituunt, *Matth. VII. 18. Rom.*
VIII. 7. 1. Cor. II. 14. 2. Cor. III. 5. &c.? Solâ
 adeò Spiritus S. gratiâ, præveniente homi-
 nem peccatorem, seu dante huic *facultatem*
& actum & posse & velle, *Iob. VI. 44. xv.*
5. 1. Cor. IV. 7. Eph. II. 8. Phil. I. 29. II. 13. &c.
 Præveniendò nempè hominis arbitrium,
 mentes supernaturaliter illuminando, vo-
 luntates flectendo, affectus domando, &

Peccati,
deque cau-
sâ Conversi-
onis ad
Deum, &
eius ante-
cedentis,
κατὰ
θέσιν,
κατ' ἀρ-
σιν.

corda aperiendo, modò *liberati* hominis
convenienti, etiam ex locis, *Ier. xxxi. Ezech.*
xxxvi. Iob. vi. Act. xvi. 14. &c.

An verò fit in omnibus & singulis homi-
nibus *communis* quædam & *sufficiens* Gratia,
(de quâ tamen *sufficienciâ* parcius saniores
quidam Remonstrant.) consistens in lumi-
ne naturæ, & donis post lapsum hominis re-
lictis? 1. Quâ possint semetipsos ad gratiam
majorem disponere, & elicere actus *conver-*
sionis antecedentes, quales sunt dolor offensæ
Numinis, humilitas, desiderium Gratia,
preces, propositum vitæ in melius com-
mutandæ? 2. Quâ fit ut ad ipsam conver-
sionem hominis nihil amplius desideretur,
quàm vocatio *congrua*, & *moralis* quædam
ac lenis suasio, hortationibus & promissio-
nibus salutaribus; atque hujusmodi Gra-
tia quæ excitet ad ipsum *actum*, fidei, & con-
versionis, eliciendum ab ipso homine, pro
viribus ab omnibus acceptis: Quò demum
sensu Gratia conversionis fiat *efficax*, quan-
do voluntas *semet* ad eam amplexandam *de-*
terminat? *Affirmant* prius *Orthod. posterioris*
Remonstr.

ΠΡΩΤΟΝ *Ψευδο*, negata *originalis*
(qualem diximus) *Corruptio*, quamvis homi-
nines censeant nasci *minus puros*, quàm fuit
Status integritatis; falsis tamen aliis & in
iis Cl. à Limburch. esse istos *voluntate quasi*
ligatâ

ligatâ affuetudine peccandi ut non possit ex seipsâ se in libertatem asserere, &c. Adeoque hypothesi, solam requiri vocationem externam, seu revelationem mediorum ad salutem, cum docilitate quâdam, quæ sit à Naturâ in plurimis, vel à Gratia communi, ut loquuntur; confusâ sic Naturâ cum Gratiâ, & utriusque donis, habitibus. *Πρωτων Ψευδ* etiam Gratia universalis *objectiva*, de quâ ad præcedentes *Controv.* undè & asserenda fuit Gratia intra hominem *subjectiva*, omnibus *communis* eaque *sufficiens*, quâ possit *objectivam* intelligere, & se excitare ad *quærendum Deum*; Quamvis rectè Vir Clariss. *Gratiam illam communem, ex se sufficientem nequitquam esse, sine illa Gratiâ quæ ut indebita est, itâ à Deo pro arbitrio dispensatur.* Vide *Contr. seq. & xxx. Anti-Anabapt. xl. Anti-Socin. xxxiii. l.ii.*

IV. An Gratia Dei, non tantum ad posse converti, quæ sit omnibus sufficienter & insuperabiliter concessa; non tantum interna *illuminationis*, quâ mens non possit non videre sibi ut in Naturâ, sic in Dei Verbo monstrata; non tantum externa *pulsationis*, suasionis ad credendum, quos pulsus mens non possit non sentire, fatentibus Adversariis; Sed cum primis illa Gratia quæ est interna *Conversionis* aliâs *prima præveniens, excitans, vivificans, regenerans, creans*

IV.
De modo
nostra
Conversionis,
deque
Gratia
convertentis
efficacia, κατὰ
θεσιν ἡ
κατ' ἀπο-
σιν.

novum hominem, ex notis Scripturæ locis, & operans ipsum conversionis actum; An (inquam) illa Gratia sit posita in flexione ipsâ cordis, seu inclinatione voluntatis & affectuum, ultimò insuperabili, vulgò dicunt (sed voce invidiosâ, & insidiatâ libertati hominis, ac coactionem quandam inferente) irresistibili? Sitque adeò Gratia Conversionis ejus potentia & efficacia hyperphysica, in convertendis, (id est, in vocatis κατὰ πρόθεσιν, Rom. VIII. 28. 30. κατὰ πρόγνωσιν 1. Pet. 1. 1. 2. vocatione non tantum externâ & invitante, sed & internâ & trabente, ex antè dictis) ut quamvis Caro inimica, primò & quantum in se est, resistat oblata in Evangelio Gratia, resistantiâ aliquali & inchoatâ, tamen non possit resistere ultimò, resistantiâ finali & prevalente, Gratia alteri intus collata? Ut sit ita Conversio in talibus subjectis infallibilis & necessaria ratione eventûs, nisi incerta & irrita sint Dei Consilia; nec tamen sit illa coacta & violenta; Gratia scilicet Dei frangente ut resistendi voluntatem, homine ad Deum ita trahentem currente Jer. xxxi. 18. Thren. v. 21. Cant. 1. 8. & exclamante ut est Jerem. xx, 7. ?

An verò omnis illa Gratia convertentis operatio, sit non nisi moralis, suadendo, proponendo, invitando, impedimenta removendo, promissis alliciendo, adeoque ultimò

timò *superabilis* vel *resistibilis*? Ut possitis omnibus operationibus divinæ Gratiæ, sit adhuc in potestate Liberi arbitrii semet vel convertere, vel non convertere, Gratiam oblatam vel admittere, vel respuere, *concurrere*, cum illâ, vel efficaciam illius frangere & finaliter impedire? *Affirm.* prius Orthod. *Posterius* Remonstr.

ΠΡΩΤΑ *Ἐὐδὴ* sunt: Supposita (ut ad præced. *Contr.*) Gratiæ *sufficiens* in omni homine, quâ *possit* obedire Deo ad fidem vocanti; hinc requisita ad ejus *efficaciam* vocatio tantum *congrua*, quam vocant, seu *moralis* quædam & opportuna *suasio*, per Verbum Evangelii, quæ trahat in consensum *congruè* scil. *dispositos*: Sic supposita, *externa* vocatio per Evangelium, re ipsâ non esse distincta ab *internâ* per Spiritum S.; Quas tamen Scriptura distinguit. 1. Ex diverso *subjecto* *vocante*, undè vocatio interna est Dei trahentis; altera Ministrorum vocantium, *Joh. vi. 37. &c.* 2. Ex *principio* diverso, undè vocatio *interna* fuit, *Act. XIII. 48. Rom. VIII. 28. 3.* Ex diverso *hujus objecto*, *Matth. XI. 25. XIII. II. Job. x. xv. XVII. 1. Job. II. 19.* 4. Ex *diverso modo* *vocationis*, quum interna sit non suadens tantum, sed persuadens; non invitans tantum sed trahens; non extus imperans tantum, sed intus operans; non offerens

tantum gratiam, sed conferens; nec ostendens modò viam, sed in eam ducens, &c. ex locis antè allegatis. 5. Ex diverso effectu, qui in vocatione internâ est in fide Christo Capiti, unio cum Christo, fides sincera, *Job. vi. 37. 45. Act. XIII. 48. Tit. I. 1. 1. Job. II, 19. &c.* 6. Ex diversis adjunctis, quum vocatio interna sit absoluta, efficax, propria electorum. 7. Ex diverso fine, qui in vocatione internâ est vocatorum conversio, adoptio, justificatio, sanctificatio, *Rom. VIII. 29. 30. Eph. I. 5. I. Pet. I. 2. &c. & salus electorum, 1. Theff. v. 9. &c.* Dùm vocationis externæ, quoad incredulos, fines varii, respectu Dei, Ministrorum, & illorum qui vocantur, ut prolixè Theologi. Sic *Job. v. 34.* non notatur *sufficiencia* vocationis externæ, sed *nexus* qui est inter doctrinam Christi, ac media ab eo proposita, & inter salutem.

Adde inter *κρῶτα ψεύδη*, undè paratragædiant, confundi *resistentiam* quæ fit ad vocationem externam, externa media, *Psal. LXXXI. 14. Esai. v. 4. Matth. XXIII. 37. &c. Spiritu S.* ità vocante per Prophetas, *Actor. VII. 51.* cùm eâ quâ resistitur vocationi internæ, & Gratix efficaci. Afflicta etiam nobis *irresistibilitas* quædam, per modum vis factæ libertati, *coactiva* illa, non veriùs *persuasiva*; hinc istorum assertum, nos vocem declinare, rem verò statuere: Planè
ut

ut in causâ peccati, affingunt nobis necessitatem *inevitabilitatis*, quæ coactionem importat, & locum habet in iis quæ hominem *circumstant*. Vide statum Controv. & infra de *Gratiâ immed.* cum Pajon. & Contr. VIII. cum *Luther*. Adde *irresistibilitatem* interioris Gratiæ, in statu peccati, etiam adstruere Jansenii discipulos.

V. An verè *sancti, justii, regeneriti*, id est, electi *κατὰ πρόθεσιν*, vel *κατὰ πρόγνωσιν*, redempti per Christum, efficaciter vocati, & gratiæ cum Justificantis tum Regenerantis immortalis semine donati, *1. Pet. I. 23.* quin & Christi Intercess. ac potenti virtute *custoditi ad salutem*, *1. Pet. I. 5.* deque suâ aliquando salute, internâ certitudine, per suasi per arrhabonem Spir. Equidem tales in gravissima peccata, (excepto illo quod est *ad mortem*, & placidè regnantè *1. Joh. III. 9.*) prolabi possint, dum impeccabilitas solius Christi fuit, *2. Cor. v. 21. 1. Joh. III. 5.* lidemque cum externo hostium impetu, tum internâ carnis infirmitate deficere *ad tempus*, & excidere aliquamdiu Gratiâ, quoad sensum justificationis, & exercitium sanctificationis; vel *Davidis* exemplo, peccantis etiam deliberatò consiliò, quod largimur: Imò possint *in se ipsis* considerati, & in suis viribus, planè deficere, undè ista *Luc. XXII. 31. 32. Phil. II. 12. 1. Pet. v. 8. &c.*

Tamen

V.

De necessariâ Perseverantiâ fidelium & electorum; Vel de possibili eorundem Apostasiâ, κατὰ θεσιν ἢ κατ' ἀρσιν.

Tamen ob illa quæ diximus principia Perseverantiæ, & quatenus *ex Deo* nati sunt, *1. Job. III. 9.* nunquam *possint* totaliter & finaliter excidere vel *statu* Justificationis, vel *habitu* Gratia regenerantis, vel acquisitione *Solutis*; neque *actu* unquam excidant, seu non extent similis *apostasia*, verè Regeneratorum & Fidelium, exempla?

An verò, quanquam Deus non desit auxilio suæ Gratia se invocantibus, in gravitatione, tamen *verè* sancti, justi, fideles, justitiâ *internâ* & *Evangelicâ*, etiam positis quæ diximus fundamentis, *possint* excidere, suâ infidelitate vel inconstantia, cum *actu* tum *habitu* ipso Gratia; seu *totaliter* ad *finem* usque deficere, ac ultimo damnari? Ut etiam sæpè *actu* ita deficient, frequentibus *apostasia* Sanctorum exemplis *Affirm.* prius *Orthod.* *posterius.* Remonstr.

ΠΡΩΤΑ *Ψευδή* pluribus ostensa, ad *Controv. Anti-Socinian. LXI.* quæ ibi videntur. Scilicet disimulata *fundamenta* Perseverantiæ, cum *externa* illa, qualia sunt gratuitæ Fæderis Gratia promissiones, sub V. & N. T. Electio Dei immutabilis; Christi efficax Mors & Intercessio; Dei suos custodientis infinita virtus, ac potentia; Christi erga suos sollicitudo & cura, &c. obviis ac citatis alibi locis: Tum fundamenta Perseverantiæ *internæ*, ex naturâ fidei, Unionis cum Christo

Christo, Gratia Divina, donorum Spiritus
 S. &c. Adde falsam Hypothesim, *Fidem*
 πρὸς καὶ πὸν habere *requisita* omnia salvifi-
 ca fidei; quâ de re nos prolixissimè contrâ
 Arn. Poelenburgium, in *Vind. Bibl. L. 11.*
 Loco xviii. ad *Matth. XIII. 19. & seq.* Ad-
 de πρ. *Ψεύδη*, Perseverantiam esse effe-
 ctum *Liberi & instabilis Arbitrii*; Pugnare
 etiam certitudinem *Perseverantia*, cum ejus-
 dem necessariis *mediis*; aut ista per eam
 excludi, ut sunt Dei hortationes, promissio-
 nes, minæ, preces, sancta salutis sollicitu-
 do, &c. Ad hæc *ignoratio elenchi*, in ex-
 emplis omnibus allegatis, pro *apostasi* San-
 ctorum; quos supponunt tales esse, de
 quibus in *statu Controversiæ*. De locis
Hebr. vi. x. diximus nonnihil *pag. 221.* & fusè
 aliquando *Vindiciis nostris ad Loca N. T.*
selecta. Similiter supposita *Salomonis* fina-
 lis *impenitentia*, tot nominibus *Script.* re-
 pugnant: *Locus 2. Pet. 11. 18. 19. &c.* agit
 de animabus ἀσπύκτοις, *vers. 14.* & de fugâ
 flagitiorum quoad professionem, vel appa-
 rentiam externam, ex nexu, post *agnitionem*
veritatis Evangelicæ, qualis est τῶν Ὀυ-
 τιστῶν, & *servi* illius gravius puniendi,
Luc. xii. 47. sed satis hic indicasse summa-
 tim τὰ πρῶτα *Ψεύδη*. Ac consentiunt o-
 mninò *Remonstr. Perseverantiam* esse possi-
 bilem homini *Regenito*, virtute *Dei & Gratiæ*
 Divinæ,

Divinæ, quam virtutem Fidelis sanè ex se non habet: Et eo nomine etiam nos *certam* dicimus, oppositè ad *finalem* lapsum. Vide & Controv. *Anri-Luth.* IX.

CONTROVERSIÆ POSTERIORES CUM REMONSTRANT.

Latiùs appellatis.

De Principiis falsis.

I. **A**N certitudo fidei quâ persuademur de Divinitate Scripturarum, (non jam fide *historicâ* tantùm, sed *radicatâ* & *salvificâ*) nitatur solâ *Traditione* eâque constantissimâ, seu testimonio successivo, & fide universali omnium temporum, tam in *Judaicâ*, quàm in *Christiana Ecclesia*? Minimè etiam nitatur, cum *Notis Divinitatis*, ipsis illis Voluminibus *impressis*, ut argumento externo, ac motivo præcipuo; tum inprimis interno testimonio *Spiritus S.* ut efficaciter persuasivo, esse verè illud Verbum Dei, *1. Thess. II. 9. Ioh. VII. 17.* esse τὴν ἀληθεῖαν, *1. Joh. V. 6.* Et an hæc *persuasio Spiritus*

I.
De Certitudine fidei circa Divinitatem Scripturarum, ejusque principio.

ritus illius διδάσκοντ &, φάτιζοντ &, μαρ-
τυροῦντ &, φανεροῦντ & etiam conscientiis no-
stris, ἀποκαλύψαντ & ἀνοίγοντ & τὰς καρ-
δίας σφραγίζοντ &, βεβαιῶντ &, gignen-
tis πληροφορίαν πίστεως, &c. obviis Script.
locis, an ea (inquam) sit modò *imaginaria*
persuasio, à Judæo aut Mahummedano fa-
cilè in Christianum retorquenda, pariter
jactaturis, *Spiritum S. sibi testari Libros istos,*
puta Novi Test. *non esse Divinos? Affirmant*
Episc. &c. *Contrà* Orthod.

ΠΡΩΤΑ ψεύδη sũnt : 1. Aut non esse
Scripturas S. in omnibus θεοπνεύστis, ut
Contr. Anti-Soc. 11. aut non habere easdem
certos *characteres* suæ Divinitatis, alibi satis
assertos, & ab ipso Bellarmino. 2. *Fidem sal-*
vificam non esse ab illuminatione & opera-
tione Spiritus S. minùs *historicam* fidem esse
à communi saltem Gratia ; 3. Nos testimo-
nio illo interno Spiritus S. uti tanquàm *argu-*
mento quò *alio* persuademus eam Divinita-
tem Scripturæ S., quod falsissimum. Sed
de hac operatione Spiritus S. immediatà,
plura mox ad *Contr.* quæ nuper à Pajonistis.
mota.

II. An ad intelligentiam veri & genuini
sensûs Scripturæ S. in veritatibus *supernatu-*
ralibus, quæ πνευματικῶς ἀκριβέστα, 1. Cor.
11. 14. eandemque *practicam*, cum afficien-
tia interna cordis, de qua totiens David,
Psalms.

II.
De princ-
pio assen-
sus circa
Veritates
in Scriptu-
ra revelat-
as.

Psalms CXIX. cum πληροφορίας σωέσεως, Col. II. 2. seu cum vero voluntatis assensu, nihil opus sit supernaturali lumine, & gratiâ Spiritûs S. ? Sed sola Ratio eaque recta sufficiat, cum probitate & docilitate conjuncta ? Ita quidem, ut is demùm sit clarus Scripturæ sensus, quem omnes qui sanâ ratione utuntur, clarè ac distinctè percipiunt; Nec teneatur quisquam admittere ut verum sensum, nisi qui est rectæ rationi consentaneus, & cujusque conscientie seu iudicio attemperatus; quod iudicium rationis sit unicuique regula & norma interpretationis ? *Affirmant* Apol. Episc. Curc. &c. *Negant* Orthod.

ΠΡΩΤΑ ψεύδη eadem cum Socinianis, notata ad *Contr. Antic. Soc.* I. & IV. Adde observata inferiùs, in *Controv. cum Pseudo-Philosophis*, ad Hypothesim de *Philosophiâ Scripturæ Interprete*. Quò redi.

De Scripturâ S.

III. An Scriptores Sacri non quidem in *De fallibi. gravioribus*, sed tamen in rebus minutulis, *vel in circumstantiis historicis*, seu lapsu memoriae, seu ignorantia, aut humana fragilitate errare potuerint, vel quandoque erraverint de facto ? *Affirm.* Episc. &c. *Negant* Orth. *Coincidit Controversia cum Superiore Antic-Socin. II.*

ΠΡΩΤΑ

ΠΡΩΤΑ *Ἐϋδῆ* videsis ad dictam *Controv.* Anti-Socinian. II. p. 148. 149. Hic modo consensus cum Socinianis attendimus; nec *ἐναρτισθῶν* Scripturarum hujus Examinis sunt.

De Religione, ejusque Capitibus in genere.

De Capitibus Necessariis seu Fundamentalibus oppidò paucis, iisque planis, & non controversis; deque *Syncretismo* inter omnes Christianorum sectas ineundo; sentiunt idem Episcopus, Curcellæus, & sui, cum Socinianis, in horum *Controv.* v. vi. vii. Vide easdem, & *πρῶτα Ἐϋδῆ* singularum, supra, à pag. 151. Ac de *Capitibus Fidei Fundamentalibus*, speciales extant Disputationes nostræ Leydenfès, colligendæ cum aliis in Syntagma.

IV. An detur *Religio* quædam *Naturalis*, quâ secundum dictamen Conscientiæ, & lumen rectæ Rationis vita justè sancteque instituitur, quæque sit *sufficiens*, ut homo non modò non possit prætexere justam *excusationem Rom. 1. 20.* sed etiam ut *salvari possit*? Et an in omni ævo & Gente tales fuerint, qui hoc modo sint salutem adepti, *citrà cognitionem Christi Mediatoris*, licèt non

IV.

De Religione Naturali, Cognitione Christi, & Fide Patrum.

C

non

non absque *respectu* Christi apud Deum, & *Redemptionis* universalis per ipsum factæ, vel faciendæ? Ut etiam hæc sit illa *fides* veterum Patriarcharum, Abelis, Sethi, Enochi, Noachi, aliorum, *Hebr. xi. 4.* &c. quâ secundum rectæ Rationis præscriptum, citrà Divinam revelationem, Deum coluerunt, sacrificia obtulerunt, pietati operam dederunt, ac Deo etiam *placuerunt*, cum spe certâ remunerationis? *Affirm.* Episc. Curc. &c. *Negant.* Orthod. & alii Remonstr.

ΠΡΩΤΑ *Ψεύδη* sunt: Supposita *integritas Rationis*, in homine naturali, aut sufficientia *Legis naturæ*, quâ potuerit ex se Deum *salutariter* colere; Vide Controv. cum *Anabapt. x.* cum *Socin. xxx.* &c. Sic falsò negata *Revelatio* respectu primorum Patriarcharum, facta jam *Gen. 11. 15.* & deinceps *πολυμερῶς ἢ πολυτρόπως*, *Hebr. 1. 1.* Negata etiam promissio de *Christo*, ejusque *Beneficiis*, in *V. T.* quâ de re & *πρῶτοις Ψεύδεσι* Socinianor. suprâ Controv. *Anti-Socin. xxxi 4.* Dissimulata quoque *fides* primorum Patriarcharum, *Hebr. xi.* quæ non potuit niti nisi *Verbo Dei, promissione*, hinc τὸ *ἔλπίζοντα*, &c. vel ex *fidei* naturâ & definitione, *vers. 1.* Etiam ex allatis exemplis *Abelis, fide justi vers. 4.* *Enochi, fide Deo placens, vers. 5.* hinc *Noachi, Abrahami, Josephi, Moysi, &c.* Adde *πρῶτον Ψεύδος*, *Sacrificia*
aut

aut non à Deo instituta, aut ex se fuisse, *ἰλαστικὰ expiatoria* peccatorum, contra quam visum Contr. *Anti-Socin.* xxxv. xliv. xlv. Falsum etiam, ex descripto quandoque *Hebr.* xi. objecto fidei *generaliori*, vers. 3. 6. &c. (quale est omne *Dei Verbum*, omnis Dei promissio, Voluntas, Opera Beneficia, seu præterita, seu præsentia, seu futura) hinc negari Paulo Objectum *specialius*; Quale est Dei gratia, misericordia, in promissio *semine*, Christo, *Gal.* i. 11. 16. qui fidei omnis *ἀρχηγός ἡ τελειότης*, *Hebr.* xii. 2. In quo solo *μὴ ἀποδοσία* *Hebr.* xi. 6. scil. ex *gratiâ* & sensu *Evangelico*, *Rom.* iv. 4. eaque in vita *futura*, ut ibidem Paulus *Hebr.* xi. 5. 10. 16. 26. &c. Per quem solum etiam est *accessus ad Deum* fide, & precibus, *Hebr.* xi. 6. cum *Hebr.* iv. 12. *Job.* xiv. 6. *Rom.* v. 2. & in quo uno *salus*, *Act.* iv. 12. xv. 11. &c.

Scopus, tueri *Justificationem per opera*, etiam quæ sunt *Legis naturæ*; Negare necessitatem *Satisfactionis Christi*; Afferere *Redempt. universalem*, cujus intuitu dari possit *salus*, etiam *sine fide* aut *cognitione Christi*, quod est separare, quæ sunt *indivulsa*: Nempè in *Script.* æquipollent *servari per Christum, & per fidem Christi*, seu per *Christum cognitum, apprehensum, sibi applicatum, &c.*

V. An obtinere debeat in Christianâ Republicâ, non jam libertas interna *Conscientiarum*, quæ solius Dei imperio subjacent, nec cogi aut possunt aut debent, quod est ἐξουσίαν; sed libertas externa *prophetandi*, quâ unicuique in eadem Republ. & Ecclesiâ, liceat non modò sentire diversum de Religione, sed & externè quod sentit profiteri, imò & docere quod putat esse verum? Atque adeò palàm iis *contradicere* quæ hæctenus publicis Formulis tradita, aut communi Ecclesiarum consensione recepta, post reformatam Ecclesiam, eo obtentu, quod sola Scriptura vel ratio sit norma fidei? *Affirm.* Remonstrant. *Negant* Orthod.

ΠΡΩΤΑ ψεύδη, 1. Falsus conceptus de *Libertate Christianâ*, quasi hæc permittat confusionem, 1. Cor. XIV. 23. aut evertat regulas *prudentiæ*, 1. Cor. VI. 12. *charitatis*, quæ ædificationem attendit, 1. Cor. VIII. 9. X. 23. XIII. 1. 2. *obedientiæ* debitæ Legibus Civilibus, Ecclesiasticis, Rom. XIII. 1. Hebr. XIII. 17. &c. 2. Præter normam unicam *Fidei*, non requiri etiam, secundum illam ipsam Normam Verbi Divini, vincula *Unionis*, *Concordiæ* & normas *Ordinis*, quæ obligent, si non in foro *interno*, quoad animi sententiam, saltem in foro *externo*, 1. Cor. I. 10, XI. 16. XIV. 40.

SCOPUS, commendare *Syncretismum*
Univer-

Universalem, de quo Controv. *Anti-Socin.*
 vii. Tum & liberè posse oppugnare *Confes-*
sionem Belgicam, *Cathechesin*, Formulas U-
 nionis; hinc introducere *Socinianismum*,
Libertinismum, in Religione, in dies hodiè
 gliscentem, &c.

De Deo, ejusque Nominibus,
Naturâ, Attributis.

1. An de Incommunicabilitate nominis *VI.*
Jehova, de Essentiâ divinâ omnimodâ *Sim-*
plicitate, Dei *Infinitate* absolutâ, Omnipræ-
 sentiâ secundum *Essentiam*, Duratione indi-
 visibili citrà temporis differentias, *Præscien-*
tiâ futurorum contingentium infallibili, seu certu-
Justitiâ necessariò peccati *ultrice*, (prout *tudine, &*
 Status controversiæ in Anti-Socinianis su- *necessitate*
 præpositus est,) nihil planè tradat Scriptu-
 ra S. ? Imò an etiam contrarium haud ob-
 scurè tradat, juxtâ sententiam in superiori-
 bus à Socino aut Vorstio expressam, nihil-
 que hæc faciant ad salutares *usus*, & proxim
pietatis; tantum abest ut talia ad *Articulos*
 de Deo cognitu *necessarios*, referri debeant?
Statuunt ità Vorst. & Remonstr. *Contr. Or-*
thod.

ΠΡΩΤΟΝ ψευδῶς, communia his Re-
 monstrantibus cum Vorstio & Socinianis
 B 3 studia,

studia, undè & Vorstii olim tam enixa com-
mendatio: Tùm & quæsitus *Syncretismus*,
antè notatus, etiam cum iis, qui *Satisfactio-*
nem negant, aut Divinitatem *Filii*, qui
totiens --- . Falsa etiam Hypothesis, ni-
hil hæc Doctrinæ Orthod. Capita facere ad
usum, ad *praxim*, ad studium *pietatis*: Abs
quibus *Deum* ne cognosci quidem potest, nec
esse id quod est, *Ens* perfectissimum, ipsis
illis *Attributis* distinctum à *Diis* λεγομένοις
Ita nec sine iis *coli* cum fiducia, quom v. gr.
ex *Præscientiâ* Dei, & *Immutabilitate* voluntar-
tis, &c, nascatur *piorum* solatium, *Jobi*,
xxiii. 14. *Davidis*, *Pf.* cxxxviii. 6. cxxxix.
2, &c, & *Pauli* admiratio *Rom.* xi. 33, &c.
Sed vide singularum *Controversiarum*
πρῶτα *Ψεύδη*, in *Anti-Socinianis*, *Contr.*
vi. viii. x. xiii. xiv. xv. xvi. xvii.

VII.
De Scien-
tiâ Dei
Mediâ,
absque
quâ tolla-
tur Liber-
tas & Con-
tingentia.

II. De *Scientiâ Media* seu *Conditionatâ*, ear-
dem est cum *Remonstrantibus* *Controver-*
sia, quæ cum *Pontificiis* suprâ *Contr.* ix. Cui
istud adde: An satius sit, *negare* *Præscien-*
tiam futurorum contingentium, quod fa-
ciunt *Sociniani* *Contr.* xvi. quàm *statuere* il-
lam fundari in *Decreto* Dei determinante
seu *effectivè* seu *permissivè* quoad mala,
quod faciunt *Reformati*? Quo ipso tollatur
omnis *libertas*, & *rerum* contingentia? *Af-*
firm. *Curcell.* *Remonstr.* *Neg.* *Orthod.*

πρῶτα *Ψεύδη*, quoad *Scientiam* *Me-*
diâ

diam, commentum *Petri Molinae*, vel *P. Fonsecae* Jesuitarum, superiore Seculo, sunt præcipuè : Adstructio Prædestinationis ex prævisione fidei, vel operum, hinc & indeterminata voluntatis, etiam positis omnibus ex parte Dei : Item, negata in Deo voluntas *permittendi peccatum*; quasi dici possit admissum ab Adamo, Deo nesciente, aut invito, aut qui non potuerit impedire; si autem potuit & non impedivit, quod tamen, (ut fatentur) præscivit, necessariò infertur hinc voluntas seu decretum *permittens*: Item, quasi poni res possint in statu *futuritionis*, & hæc à Deo præsciri, independenter à Deo, & citrà futuritionis illius causam æternam, & determinantem, in Deo ipso : Item, ex *Præscientiâ* Dei, quam fatentur, esse certam & infallibilem, non æqvè adstrui *necessitatem* futuritionis rerum, quam dicimus nos *necessitatem eventus*; nisi jam adstruant ipsimet *fatalem* necessitatem, quatenus hæc talis necessitas quæ non pendet ex Dei voluntate, decreto : Item, pugnare omnem *necessitatem*, puta *terminationis* extrinsecæ ex parte Dei, sed *congruæ* naturæ rerum, cum *libertate* aut *contingentiâ* Creaturarum, cum exhortationibus Dei, cum hominis precibus, vel usu *mediorum* quæ ducunt ad *finem* à Deo determinatum; sexcentis jam in contrarium exemplis

emplis in Script. S. *præordinationis* Dei infallibilis, sine læsâ intrinsecûs *libertate*, seu in bonis, *Act. xiii. 48. Luc. xxii. 32.* etiam in civilibus, v. gr. *Luc. ii. 1.* seu in malis: Sic in his (scil. malis) falsa Hypoth. ex præordinatione Dei, seu ex *Voluntate permissivâ* peccati, quatenus hoc est *medium* ostendendæ Dei gloriæ, (undè sequatur sanè peccati *futuritio*, uti sequitur quoque ex *infallibili Præscientiâ*) fieri Deum peccati causam vel *phÿsicam*, vel *moralem*, vel *consequentis*, vel vim inferentem, & necessitantem *intrinsecè* ad peccatum; contrâ in indurat. Pharaonis, proditione Judæ, sententia Pilati in Christum, contumaciâ Judæorum *Joh. xii. Luc. xxii. Act. iv. &c.* Falsò etiam affingitur *Scientia Media* Remonstrantium *Gomaro, Wallæo*, aut nostratibus Theologis, qui supponunt semper interveniens *Decretum*, ut *conditionem*, si Deus hoc & illud itâ decerneret; adeòque supponunt, nihil *futurum* quicquam eorum quæ Deus pro infinitâ suâ perspicaciâ *præscivisse* dicitur, scientiâ suâ *naturali*, nisi interveniente ejus *Decreto*. Quæ obijciuntur ex Scripturâ S. ac præ cæteris, ex *Matth. xi. 21.* vide prolixè à me vindicata, contrâ hos Remonstrantes, & quoscunque alios, *Vindiciar. Bibl. c. P. ii. Loco iii.*

VIII.
De Affe-

III. An Deo itâ tribuantur *affectus* Amoris

ris

ris, Misericordiarum, Irarum, Odii, Gaudii, Dolores & Commotionibus & Desiderii, Pœnitentiæ, &c. obviis Scripturarum locis, ut quamvis non planè sint nostris affectibus similes, tamen neque planè sint iis dissimiles; Atque adeò sint in Deo verarum commotiones, si non alterationes corporis quales in sanguine, ac spirituales tamen & nostris analogice motiones, quæ respondeant talibus locutionibus quibus utitur Scriptura S. ? An verò omnia Deo tribuantur ἀνθρωποπαθῶς μεταφορικῶς, sed intelligenda θεοπροπῶς, non ratione ullius affectûs, aut mutationis voluntatis in Deo, sed ratione objectorum divinæ voluntatis, & effectorum, ac mutationis rerum extrâ Deum? Affirmant prius Vorst. Curcell. Remonstr. nec omnes tamen, Post. Orthd.

ΠΡΩΤΟΝ ψευδὸς conceptus Vorstianus de Deo corporeus, antè explosus, ad Controv. Socin. xii. & seq. Item, nullam fore rationem locutionum Scripturæ S. nisi sit in affectibus divinis convenientia quædam cum humanis; quod & de membris corporeis dici posset, &c. Aut quasi convenientia illa sit quærenda in affectu ipso, non veriùs in effectis, quomodo v. gr. amor est voluntas beneficiendi, odium voluntas puniendi, misericordia, gratia facta miseris, patientia, dilatio pœnarum, ut faciunt οἱ ἀνέχοντες, &c.

SCOPUS, ut *Decreta* adstruantur *mutabilia, temporaria, vel suspensa* ab actionibus Creaturarum.

IX.
De Dei
Perfecti-
on. per Re-
formatos
scil. eber-
sis.

IV. An Dei ἀπροσωποληΐαν, Sinceritatem, Clementiam, Bonitatem, Libertatem, & id genus virtutes evertant, qui docent Deum aeterno & immutabili Decreto quosdam pro summâ suâ libertate *præteritis*, & *reprobasse*; vel etiam, Deum velle quædam voluntate *signi*, jubente, prohibente, &c. quæ non voluntate sui *decreti*? Aut qui statuunt, ne minimum quidem *peccatum*, quod verè tale sit, illæsâ Dei *justitiâ* *impunitum* posse dimitti, &c. *Affirm.* Curcell. Remonstr. *Negant* *Orthod.*

ΠΡΩΤΑ *Ψεύδη* sunt, eam *προσωποληΐαν* in *vicio* esse, quæ est actus non certè *Judicialis*, quo malè respiciuntur qualitates quæ nullam habent connexionem cum causâ, seu naturæ, seu artis, seu fortunæ, &c. sed *Extrajudicialis*, puta liberrimæ *Donationis*, gratuitæ *Electiois*, citrà respectum *qualitatum* in electis, sed & citrà *injuriam* in reprobis, *præteritis*, ut *Matth. xx. 13. 14. xxiv. 40. 41. Rom. ix. 20. 21. &c.* Item, quasi *Voluntas*, quæ *signi* dicitur, seu quæ nota est *officii* nostri, & *viæ* ad salutem præscriptæ, & quid Deus velit à nobis fieri, in *Verbo* revelato; sit quoque signum *arcanorum* ac *specialium Dei Decretorum*, quid Deus

Deus ipse velit *facere de nobis*, &c. Quum sint hæc Voluntates non *adversa* quidem, sed tamen *diversa* subjecto, objecto, adjunctis, modo obligandi, quum nostrum sit respicere non ad voluntatem Dei arcanam, sed ad revelatam, *Luc. XIII. 23. 24.* Item, pre-
 cario *opposita* ab Adversariis Dei inter se per-
 fectiones, quasi una evertat alteram, qua-
 si v. gr. Dei Jus absolutum evertat ejus San-
 ctitatem, aut Dei Misericordia ejus Justi-
 tiam, aut Immutabilitas decretorum ejus
 Libertatem, &c. Quæ omnia sunt in Deo
 ipso *componenda*.

*De S. Trinitate in genere, & Per-
 sonis Divinis in specie.*

I. An doctrina *de S. Trinitate*, non ut pas-
 sim à Scholasticis traditur, sed ut in Scri-
 pturâ S. proponitur, credimusque esse in
 unâ eâdemque Divinitate *Patrem, Filium, & Spiritum S.*
fundamentali S. Trini-
tatis. tanquam tres *ὑποστάσεις* distin-
 ctas, (modo nobis quidem *ἀκαταλήπτω*)
 quas in ipso Baptismo ut commune obje-
 ctum nostræ fidei, invocationis, cultûs, ob-
 sequii, voti, profitemur, *Matth. XXVIII. 19.*
 An (inquam) hæc sit doctrina *fundamen-*
talis, seu cognitu necessaria ad fidem & sa-
 lutem, ut damnet ejus cum *ignoratio* omni-
 moda,

moda, *Job. xiv. i. 6. xvii. 3.* tùm *negatio* pertinax, i. *Job. iv. i. 2. 3.* Absque quâ adeò nec vera Dei (ut se in Verbo suo revelavit) *cognitio*; nec verus Christi Domini *cultus*, qui unius Dei est, *Gal. iv. 8.* nec certa in Deum *fiducia* hominis Peccatoris *Job. xiv. i. xx. 28. 31. &c.* (quæ non potest esse nisi *in Deum.* ex *Jer. xvii. 5.* & ex Prophetis ac Davide sexcenties) hinc nec *salus* ipsa, consistat? *Affirmant* *Orthod.* *Negant* Remonstr.

SCOPUS est, *Syncretismus* seu *Tolerantia* probata etiam cum Socinianis, & Antitrinitariis: *Πρώτη Ψεύδη*, paucissima esse quæ de Deo *cognitu* sint ad salutem necessaria; Criteriâ quoque Articuli *fundamentalis* esse, si sit formaliter *practicus*, præscribens officium pietatis aut charitatis; vel si *κατὰ τὸ ῥητὸν* efferatur totidem verbis Scripturæ S.; vel si attemperatus sit, *rationi*, & *ideis* nostris claris ac distinctis; vel si de eo sit *Consensus universalis* inter Christianos omnes sic appellatos, ut consensus est, de *debitâ* ergâ Scripturas *reverentiâ*, de *obedientiâ* præceptorum divinatorum, hinc de *fiduciâ* remunerationis, &c. Quarum Hypotheseôn falsa postulata vidimus in Controv. *Anti-Socin.* v. vi. vii.

SIC *πρώτων Ψεύδῶν* & istud est, i. Quasi *Credere* possimus *in Christum*, Dei Filium, cum *fiduciâ*, & *obedientiâ* mandatorum, & *verâ*

verâ invocatione, ignoratâ ejus Divinitate. 2. Quasi pluralitas *Personarum* simpliciter & in totum fuerit ignorata Patriarchis, Prophetis, Patribus V. T. 3. Quasi doctrina *S. Trinitatis*, qualiter constituit Articulum *necessarium*, nonnisi per obscuras & remotas *consequencias* eliciatur ex Scripturâ S.: Hinc cavilla, & calumniâ, circâ sententiam Orthodoxam: in quâ sanè distinguenda, quæ faciunt ad *substantiam* illius Articuli, & ad *esse* fidei; quæ item ad ejus *munimentum*, contra oppugnatores; quæ tandem ad *Scholasticas* & otiosas de hoc Mysterio, de Notionibus personalibus, de modo Generationis, Spirationis, &c. subtilitates, aut etiam quæ perperam circa illud sunt *assicta* Catholicis.

II. An sint in Deo *tres Essentia* numerica, sed quæ convenient in unâ Essentiâ specificâ; Ut adeò singulæ *Personæ* Divinæ habeant *Essentiam* sibi *propriam*, id est, *distinctam* ab Essentiâ, non jam cujusvis rei aut personæ creare, ut sanè habent, sed etiam ab Essentiâ alterius Personæ Divinæ? Et *Pater* quidem *solus* sit summus ille Deus, *Joh. xvii. 3.* qui simpliciter & absolutè nomine *Dei* in Scripturâ veniat; *Filius* verò sit Patri quoad Divinitatem, hinc dignitatem & potestatem, *subordinatus*; uti *Spiritus S.* subordinatus essentiâ Patri & Filio? Nec aliter

XI.
De Tribus
in Deo Es-
sentiis, sc-
cundùm
Curcell.
&c.

liter dicti sint ὁμοῦς seu *consubstantiales*, ex mente Nicænorum Patrum, quàm prout tres *Homines*, ejusdem Naturæ humanæ participes, sunt inter se *Consubstantiales*? *Affirmant* Episc. Curc. &c. *Negant* *Orthod.*

SCOPUS idem qui suprà, convellere Myſterium S. Trinitatis, & favere ſaltem Arianismo;

ΠΡΩΤΑ Ψεύδη sunt: Non dari medium inter *Sabellianismum*, & *Tritheismum*, atque *Orthodoxos* priorem amplecti; Item, negata cum Vorſtio *infinitas* *Essentiæ* *Divinæ*, & *omnimoda simplicitas*; Malè etiam collatæ *Personæ* *infinitæ* & *increate*, cum *personis* *creatis* & *finitis*, *numericâ* *essentiâ* *fanè* *distinctis*; *Arianismus* quoque *recoctus*, & *specie* *stabiliendi* τῶ ὁμοῦς, *reverà* *assertum* τὸ ἕτεροῦς, τὸ συνῶς, τὸ ἀνόμοιον, vel *ſaltem* τὸ ὁμοῦς, de quo tanto perè in *Vet. Eccleſiâ* *litigatum*. Ac de voce ὁμοῦς ex *profefſo* *Clariff. Mareſius* *contrâ* *Curcellæum* *diſputavit*. Nec tamen hanc *notionem*, vel *vocem*, dicimus ex ſe *necceſſariam* *ad eſſe* *ſimpliciter* *veræ* *fidei*, in *quovis* *Chriſtiano*, &c.

XII. IV. An ex *cultu* *religioſæ* *Adorationis* atq; *De Adora-* *Invocationis*, *delata* *Filio*, vel *Spiritui* *S.* *ſe-* *bilitate*, *ut* *cundum* *Scripturas*, & *praxin* *Chriſtianam*, *colligatur* *utriuſque* *Divinitas*, *argumento* *certo*

Creatura *communi-* *enabiſi.*

certo & invictio? Ut adeò *Adorabilitas* nulli Creaturæ, ratione alicujus excellentiæ, dignitatis, officii, aut potestatis delegatæ, communicari possit ex gratiâ, ut cujus fundamentum sit infinita Dei Majestas, *Deut. vi. 13. x. 20. Es. xl. ii. 8. Matth. iv. 10. Gal. iv. 8.* &c. Quemadmodum nec communicata ea fuerit *Angelis* sub V. Test. tanquam Dei Legatis, ejus scilicet Nomen aut Personam gerentibus; Uti nec communicata eadem *Christo homini*, simpliciter tali, sub N. T. scil. ratione *Officii Mediatorii*, aut acceptæ à Patre Dignitatis ac Potestatis? *Affirm.* prius, *Negant* post. Orth. *Contrà* Remonstr.

REDEUNT Πρώτα *Ψεύδη* Socinianorum, quibus hac in parte patrocinantur Remonstrantes, nota jam supra in *Controvers. Anti-Socin.* x. xx. xxi. xxii. xxiv. quò redi: Πρώτον *Ψεύδος* in specie est, in *adoratione* Christi Mediatoris, & Θεαυθρωτης, hujus seu *Mediationem* ac Munus, seu *Gloriam* quam Naturæ Humanæ Deus ἐχαρίσατο, *Phil. ii. 9.* (non verò ipsam Mediatoris *Divinitatem*) esse causam proximam, & immediatam, quæ fundet propriè dictam *adorationem*: Quamvis ex mente nostrâ, 1. Objectum quod adoratur, sit Christus Mediator, Θεαυθρωτης, totus Christus. 2. Mediatio illius sit causa movens, seu objectum *considerationis*, ut loquuntur. 3. *Natura* ejus *Humana*, ad summan

nam gloriam evecta, sit *commune σέβασμα* cum quâ Christus adoratur, & sine quâ non adoratur. 4. Illi etiam debeatur *Honos Mediatorius*, sed ab *Adoratione* quæ fertur in Mediatorem *ut Deum*, distinctus. Quâ de re Theologi pluribus, & de *adorabilitate* unius Dei, nos ex professo *Vind. Bibl. ad Matth. 1 v. 10.*

XIII.
De ad-
randâ
Personâ
Sp. S.

IV. An *Spiritui S.* tanquàm verò Deo, Jehovah, Datori suorum donorum, cum Patre & Filio, sive tanquàm Personæ aut *ὕποστασιος* Divinæ, debeatur etiam cultus religiosæ *adorationis* unâ cum *Patre & Filio*; Huiusq; omninò cum *mandatum* extet in *Scripturâ S.* saltem *generale & implicitum*, de adorando illo qui *Verus est Deus*, tum etiam extant exempla; Ex. gr. in formulâ *Baptismatis*, implicante invocationem, ac petitionem gratiæ super baptizato, *Matth. xxvii. 19.* Sic apud Paulum, precantem Corinthiis ut à Christo gratiam, à Deo misericordiam, sic à Spiritu *S. communicationem* activam donorum, &c. *2. Cor. xiii. 13.* Imò in ipso Trifagio Seraphico, *Eesai. vi. 3.* in precatone illa *Johannis, Apoc. 1. 4.* etiam in praxi & in *δοξολογίαις* primorum Christianorum, atque in asserto *Justini Martyr. se Πνεῦμα τε τὸ προφητικὸν σέβει καὶ προσκυνεῖν*, &c. *Apol. II. 2.* *Negant Remonstr. Affirmant Orthod.*

ΠΡΩΤΟΝ

ΠΡΩΤΟΝ $\Psi\epsilon\upsilon\delta\theta$, Divinitas *Spiritus* S. per indirectum pulsata; quem ad minimum censent *subordinari* quoad Divinitatem Patri & Filio, hinc *inferiorem* illis esse, ut Filius quoad Divinitatem sit inferior Patri. Sic ingens postulatum de adorato *Spiritu* S. vel coadorato cum Patre & Filio, nihil omnino in S. Scripturâ legi. Dissimulata etiam vel contorta *Scriptura* loca, quæ inferunt eam *adorationem*, *Matth.* xxviii. 19. *2. Cor.* XIII. 1. *1. Cor.* vi. 19. *Apoc.* I. 4. cum *Jas.* 1. 17. &c. quæ alibi vindicamus.

De Decretis Dei in genere, & Prædestinatione in specie.

De *Naturâ* Decretorum Dei, an sint quid ab *Essentiâ* divinâ distinctum, prout sunt actus Dei immanentes, redit *Controv. Anti-Socin.* xxv.

ΠΡΩΤΑ $\Psi\epsilon\upsilon\delta\theta\eta$ Remonstr. Vorstianor. eadem cum Socin. illis, pluribus ostensis *pag.* 173. 174.

SCOPUS, accommodanda ad suas hypotheses doctrina cum de *Decretis* in genere, tum de *Prædestinatione* in specie: Ut ex sequentibus *Controv.* patebit.

I. An *Decreta Dei*, ut sunt actus *liberi* divinæ *Voluntatis*, nec existunt (relata ad XIV.
De Decretorum Dei

D

sua

*absolutè
Eternitate,
ut nulla in tem-
pore fiant.*

sua objecta) per absolutam Naturæ necessitatem, hoc ipso etiam non sint absolutè eterna, imò contractionem implicet esse liberum & æternum; rectèque eadem Decreta dicantur esse facta, per modum cujusdam productionis? An adeò, uti Decreta quædam generalia, circà Mundi Hominumque regimen, facta sunt antè Mundum conditum; ità etiam specialia Decreta, circa singulares personas, salvandas vel damnandas, aut circà facta singularia, quotidie adhuc fiant, & porrò facienda sint usque ad finem Mundi, non jam ratione executionis Decretorum, sed ipsius Consilii divini, vel Intentionis Dei decernentis? *Affirmant* Vorst. Curc. Remonstrant. *Negant* Orthod.

SCOPUS, Decretum Electionis & Reprobationis absolutæ, peremptoriæ, irrevocabilis, quam vocant, facere temporarium, post finalem hominis perseverantiam, vel impœnitentiam.

ΠΡΩΤΑ ψεύδη sunt; Varii & successivi actus Deo decernenti adscripti, qui sanè tales non ex parte Dei, sed nostri conceptus, ordine etiam natura, non temporis. Item opposita esse quæ non sunt, puta esse in Deo liberum, liberæ voluntatis, & esse illi coæternum; quasi in Deo sit ulla præelectio, prædeliberatio. Dissimulata adhuc Scripturæ loca, vel perversa, quæ, tribuunt Deo

decretis

decreta מִקְרָאֵי מִיְמֵי עוֹלָם, ἀπ' αἰῶν, πρό τῶν αἰῶνων πρό χρόνων αἰώνιων, πρό καταβολῆς κόσμου, Act. xv. 18. Eph. i. 4. i. Cor. ii. 7. 2. Tim. i. 9. 1. Pet. i. 20. &c. Supposita etiam in Deo *productio* χρονικῆ suorū, Decretorum. Vide Controv. *Anti - Socin.*, xxv.

II. An *Decreta* eadem, ut dicunt æternum Dei *beneplacitum*, *consilium*, *voluntatem*, *electionem* propositum, &c. sint *absolutè immutabilia*, secundum immutabilem Dei naturam & voluntatem *Mal. iii. 6. Jac. i. 17. Num. xxiii. 23.* &c. Undè hoc respectu res omnes *decreta*, seu effectivè seu permittivè, sint *necessariè* necessitate consequentiæ, seu futuritionis, & immutabilis eventûs, dum *oportet* aut *necesse est* eas fieri (ut loquitur Scriptura) *Luc. xiv. 26, 46. Matth. xxvi. 54.* &c. κατὰ τὸ ὀρισμὸν, κατὰ τὴν πρόθεσιν, κατὰ τὸ ἀμετάθετον τῆς βουλῆς, *Luc. xxii. 22. Rom. ix. 11. 2. Tim. ii. 19. Hebr. vi. 17. Act. iv. 27. 28.* &c.

An verò sint *Decreta* Dei *mutabilia revocabilia*, secundum actiones creaturarum, & mutabilitatem humanæ voluntatis; multis hujus *mutati* in Deo *consilii* in Scripturâ S. exemplis, in Historiis scil. Diluvii, Abrahami, Israelitarum, Ninivitarum, Ezechia, &c. Utpotè quæ *Decreta* sint sæpè a *conditionibus* mutabilibus extrâ Deum suspensâ?

D 4

Neg.

XF.
De Decretorum Dei absolutæ immutabilitate,

*Neg. prius, Affirm. post. Remonstr. Contrâ
Orthod.*

SCOPUS idem qui suprà, adstruere voluntatem servandi *universalem*; Decreta *conditionata* à priori; *incompleta* eadem, non *peremptoria*, *revocabilia*, quæ *in tempore* fiant, &c.

ΠΡΩΤΑ *Ψεύδη*, determinationem *extrinsecam* Decreti divini, tollere libertatem *intrinsecam* voluntatis, aut contingentiam rerum resp. nostri. Vel, omnem *necessitatem*, (puta quæ ex ordinatione Dei, aut *necessitatem* eventûs, vel servitutis peccati, vel voluntatis ex se ligatæ ad malum, aut ex gratiâ ductæ ad bonum *Phil. II. 13.*) tollere τὸ προαιρετικὸν, τὸ ἐκῆσιον. Supponunt etiam Decreta *suspensa* à voluntate humanâ, à conditionibus incertis; quæ & ipsæ *decreta*, dandæ, implendæ in suis electis, ac Decreto Dei *subordinata*, obviis locis, ut suprà in Controvers. de Prædestinat. & sequent.

Adde, confundi mutationem *rerum voluntarum* extrâ Deum cum mutatione *voluntatis* in Deo, Sic Dei mandatum *exploratorium*, aut *promissiones*, vel *minas* sanè conditionatas, qualiter in Exemplis allegatis, confundi cum Dei Decretis, aut Dei proposito. Vide rursus Controv. *Anti-Socin.* xxv, xxvi. & de *Articulis*.

De

De Prædestinatione Hominis, ad statum XVII.
 æternum, ut omnia in *tempore* fiat; nec antè De Præde-
peremptoria si quàm post mortem hominis, stinat.
 seu post finalem perseverantiam vel in fide, temporaria.
 vel in incredulitate & inobedientiâ; re-
 deunt eadem quas antè diximus, Contro-
 versia: *Anti-Socin.* xxvi. *Anti-Arm.* i. & præ-
 cedens xiv. xv.

Eadem quoque sunt *κρῶτα ψεύδη*. In
 specie, confusa Prædestinatio in *decreto*, &
 in *executione* decreti; seu ordo *intentionis*,
 quæ intendit primò finem tum media, &
 ordo *executionis*, ubi media, v. gr. fides, per-
 severantia, &c. præcedunt impletionem
 finis: Rancida etiam de hæresi *Prædestina-*
tianâ calumnia, quam ipse *Corvinus* &
Episcopus agnovêre (in suis contrâ *Moli-*
naum, & *Cameronem*) natam ex *abusu* &
 falsâ interpretatione doctrinæ *Augustini*;
 Quod & *Corn. Jansenius* adstruxit pluri-
 bus in suo *Augustino*, T. 2. *Libro VIII.*
 C. xxiii.

De Actionibus Creationis & Pro- videntia Divina.

I. An Creatio *Angelorum*, & *Mundi invi-* XVII.
sibilis, seu non apparentis *Hebr.* xi. 3. uti & De Præ-
 tertium & supremum *Cælum*, vel etiam an existentia
Cæli An-
gelorum,

Materia, primævum Chaos, aut *Materia* rerum omnium, *præcesserit* multis aut infinitis seculis *Creationem* Mundi hujus *visibilis*; Absque quo difficulter admodum, vel Deus ab accusatione *otii* liberari possit; vel expediri difficultates, quæ suadent antè hanc Terram extitisse *Angelos*; sic non primum à *sex* fortè *millibus* annorum extitisse *immensum* illud Chaos, undè Cælorum vastissima spacia & Corpora sint educta? Ut adeò ante Mundum hunc adspectabilem conditum, licèt non fuerit tempus *externum*, quod Solis & Lunæ motu mensuratur, fuerit tamen tempus *internum*, ut vocant, quod in rerum præexistentium duratione consistebat? *Affirm.* variè Episcop. Curcellæus, & alii, *Negant* Orth.

ΠΡΩΤΑ *Ψεύδη* varia sunt, pro varietate Hypotheseòν. Supponunt, quibuscum nobis hic res est; Alii, Deum concipi non posse *agentem* aut actuosum, nisi *extra se* operantem, crasso sanè de Deo conceptu. Alii *Gen. 1. 1.* non notari *principium* rerum omnium, ipsius adeò *Creationis*, sed reddenda esse verba, *priusquam* crearet vel *creasset* Deus, &c. & ità ipse H. Grotius; vi factâ phrasi, & constructioni, & frequentî allusioni ad hoc בְּרָא בְרֵאשִׁית, per τὸ ἐν ἀρχῇ ἀπ' ἀρχῆς, ὡς κατὰ βολῆς κόσμου, quando Deus creavit Cælum & Terram, creavit

creavit seu fecit omnia, &c. Alii reddunt, quum primùm crearet Deus, Terra erat, &c. hoc ipso initium ut rerum omnium, sic materiæ tum creatæ, agnoscentes: Alii, præ-existitisse Creationi illud *הוהו ובהו*, Chaos undè omnia educta, quod Moses dixit de formâ *Terræ* primùm *creata*, tenebricosæ, inornatæ: Alii, describi Mofi Creationem Mundi *visibilis, & sublunaria*, non etiam summi *Cæli*, vel *Cælorum*, idque modo, Judæorum ingenio accommodato precariâ Hypoth. Alii, actionem, vel *verbum ברא* *creandi*, præsupponere materiam, æquè ac *יצר, עשה*, non attendentes præter *verbum* etiam *rem*. Mosis, qui de creatione *rerum omnium, in principio*, quum *nihil adhuc esset*, vel *apparet*, solo *verbo*, jussu, nutu, &c. Alii nihil esse in Textu Mosis, *Gen. i. aut II. i.* quod referri possit ad Creationem *Angelorum*, vel *Invisibilium*; conjungente licèt Paulo *Col. 1, 16. 17.* creationem omnium quæ *in Cælo & Terrâ*, *ὁρατῶν τε καὶ ἀορατῶν*, &c. Nec Jobus aliud, *C. xxxviii. 4.* quàm creatos Angelos antè *Terram fundatam*, *Pf. civ. 4. 5.* &c. Mittimus absurda Hypotheseôn, v. gr. de *Materiâ* præexistente *Creationi universali*, undè vel *increata illa*, vel statuenda *Creatio* alia prior Mosaicâ; Sic de *Tempore* quod fluxerit antè *secula*, antè *omnia*, antè *Mundum conditum*, antè *Cælum & Terram*, antè

paratum solem, antè opera Dei, ante ullum tempus, &c. locis expressis, quibus phrasibus sanè notatur Æternitas, tum initium rerum omnium,

SCOPUS horum Socino - Remonstrant. enervare Loca Script. S. quibus *Filii aternitas* adstruitur, & ad sensum *Arianum* inflectere; Etiam illa loca, quibus *æternitatem Decretorum* defendimus. Nec prævalet Auctoritas, vel *Origenis*, vel *Basilii*, vel *Chrysofomi*, vel *Nazianzeni*, &c. qui ex Platonica Philosophia in his præoccupati fuere, & de *Angelis* statuerunt quod *Ariani de Filio Dei*. Aliorum quorundam *Scopus* diversissimus fuit, scil. Historiam *Hexaemeri* accommodare suis *Hypothesibus*, v. gr. de non uno Mundo, & de solâ descriptione, eâque populari, *Mundi sublunaris Gen. I.* Licet Scriptura ubique *Creationi hujus Telluris* jungat illam *Calorum*, factam *novâ simul*, eodem tempore, & modo, ut *Syracides, C. xviii. i.* Nec hic tantum *Moses, Gen. i. ii. i.* sed & *David totiens, Ps. xxxiii. lxxiv. civ. cxxxvi. Jerem. x. 12. Neb. ix. 6. Act. xiv. 15.* & reliqui *Viri Dei*, quotquot de *Creatione* agunt. Aliorum *Hypothesis* est, de *productione hujus Mundi*, & omnium totius *Universi Phænomenon* non nisi *longâ successione Seculorum*, pro *variâ materiæ*

materiae agitatione, & legibus motus, neglecta Auctoritate Virorum Dei.

II. An Providentia divina versetur circa *XVIII.*
Conservationem hujus Universi nonnisi *negative*, impediendo ne suum illi esse adimatur, seu vires semel in Creatione datas non auferendo, non verò etiam *positive* per continuatam quandam Creationem, sustentationem, motionem actualem, continuumque influxum, sexcentis locis assertum, *Ps. CIV. 28. 29. Neb. IX. 6. Act. XVII. 28. I. Cor. XII. 6. Hebr. I. 3. &c.?* *De modo Divina Conservationis & Concursus ad actiones.*

Ita, an circa *actus* humanae *Voluntatis*, & Liberi arbitrii, Deus ita gubernando versetur, ut non influat in ipsam hominis voluntatem, *Concursu* (voce hac à conceptu corporeo liberatâ) vel motione *præviâ* & *prædeterminante*, eademque *immediatâ*, quoad motum *physicum*, & quoad *bonum morale*, ad *singulas* eorum actiones; Sed an potius Dei *Concursus* vel motio, ad particulare opus, determinetur à voluntate Homini, se ipsam primò ad suos actus determinante, undè tum Deus cooperatur *Concursu simultaneo*, pro ratione *dependentiæ* Causarum secundarum à primâ? *Affirmant Remonstr. Negant Orth.*

SCOPUS est, *Pelagianismus* revocandus, & asserenda independentia Lib. Arbitrii,

bitrii, viresque sufficientes ut se determinet ad Bonum Salutare.

ΠΡΩΤΟΝ *Ψεύδος*, consistere posse eum Divinæ Providentiæ conceptum, cum absoluto & universali *Dominio* Dei, in Creaturas; Cum essentiali harum *subordinatione* & *dependentiâ* à Creatore; Cum proprio *sensu* nostræ infirmitatis: Cum *precum* materiâ, sine, efficaciâ, ut Deus nos inspiret, illuminet, ducat, dirigat gressus, aperiat corda, det mentem ad intelligendum, oculos ad videndum, &c. Et cum perpetuis *Scripturæ* hac de re locis, v. gr. *Pf.* civ. 28. *Prov.* xvi. 1. xx. 24. *Jerem.* x. 23. *Matth.* x. 29. *Act.* xvii. 28. *I. Cor.* xii. 6. *Phil.* ii. 13. &c. Adde exempla perpetua de *speciali* Dei gratiâ, motione, determinatione, operatione efficaci, ut circâ *minima*, *Job.* xxxvii. *Pf.* civ. *Matth.* vi. x. &c. itâ circâ Hominum actiones, quorum statuit gressus, inclinât corda &c. ut in *Hist. Josephi*, *Gen.* xlv. 5. i. 20. sic in aliis. Sed & *πρωτα* *Ψεύδη* istorum sunt: *Frustrâ* aliâs à Deo concessas esse Creaturis operandi *vires*, quas ita (secundùm nos) debeat movere, excitare; Aut *predeterminatione* illâ Dei, sed modo naturæ creatæ congruo, tolli *libertatem* voluntatis; Aut facere contrâ *Concursum* illum *previum*, ea *Script.* loca (v. gr. *Eesai* v. 4. & similia) quæ agunt de *hominis officio*, & de
Dei

Dei longanimitate, & quæ ἀνθρωποπαθῶς enunciantur.

III An Providentia Dei *circa malum*, sive *peccatum*, sese habeat tantum per modum *præscientiæ*, ex quâ tamen nulla sequatur futuritionis necessitas: item in modum *permissiōis*, sed otiosæ & inefficacis, quæ *negativè* tantum se habeat, actum externum peccati non impediendo, & quâ permissiōne positâ, possit tamen peccatum non omninò sequi? Ut ad eò tribus his actibus circumscribatur Providentia Dei circâ Peccatum, antequàm fiat. 1. *Legislatione*, ne sit exceptio *ignorantiæ*. 2. *Conservatione* virium ad obsequendum, ne sit exceptio *impotentia*. 3. *Subministratione* rationum quæ à malo avertant, ne sit exceptio *Legis irrationalis*?

XIX:
De modo
Providentiæ
dispositi-
onis
circâ Pec-
catum.

An verò versetur Providentia circâ Peccatum, ab æterno quidem, per modum *decreti* seu beneplaciti physicè *permissivi*, & sapientissimi quidem; scil. negantis ob sapientissimos fines, gratiam impediētem peccata emollientem, avertentem à malo, ad positas occasiones peccandi, ut in exemplis Pharaonis, *Ex. iv. 21. Fratrum Josephi, Gen. xlv. l. Gentilium præteritorum, Act. xix. 16. Judæorum non credentium, Matth. xi. xiii. Job. xii. Judæ Christum traditori, Luc. xxii. 22. Pilati & Turbæ Judaicæ a-cturæ in crucem, Act. ii. 23. iv. 28 &c.* Ex quâ voluntate permissivâ Dei, sequatur
tam

tam certa *Peccati* futuritio, quàm certa sunt Dei consilia, aut quàm certa fuit in mente Dei *Oeconomia salutis*? In tempore verò an versetur eadem Providentia circà actiones malas. 1. In modum *permissionis* actualis, quæ quidem *efficax* sit quoad *eventum*, ut eâ positâ ponatur peccatum, v. gr. peccatum 1. *Hominis*, ut mox *Controv. xxii. induratio Pharaonis, venditio Josephi, efficacia Erroris 2. Thess. ii. ii. & sic in reliquis. 2. In modum gubernationis ac coërcitionis, quoad actum omnem Creaturæ peccantis, ponendo illi terminos, ut Pharaoni, Fratribus Josephi, Satanæ in Hist. Jobi, Sauli, Jezabeli, Nebucadnezari, Herodi, Pilato, &c. 3. In modum directionis quoad finem & successum, talem qui respondeat Dei consilio, qualiter, *Gen. i. 20. Exod. x. i. Es. x. 6. Rom. ix. 17. &c. 4. In specie in modum iustitiæ vindicis, quoad iudicium & pœnam, ut peccata etiam habent ratione pœne, Deo actu judiciali tradendo homines cum suis affectibus Psalm. lxxxvi. 13. Rom. i. 27. 26. &c. tum Satanæ excœcanti 2. Cor. v. 4. ? Priora Affirm. Episc. Remonstr. Posteriora Orthod.**

ΠΡΩΤΑ *Ψεύδη*, præter superiora, varia sunt: Primò, nudam & otiosam Dei *permissionem* vel etiam *præscientiam* peccati, citrà voluntatem permittendi, aut *generalior*

res illos quos ponunt Remonstrantes a-
ctus, satis consistere posse cum *Naturâ*
Dei, & *Providentiâ*; quâ tamen nihil fieri
potest vel invitâ, vel otiantè, vel non phy-
sicè movente, atque efficacissimè guber-
nante. 2. Cum ipsâ illa *Præscientiâ*; nam
aut potuit impedire malum quod præscivit,
aut non potuit; si prius, & tamen noluit im-
pedire, ergò voluit permittere, &c. 3.
Cum ipsâ *Dei permisione*; nam hinc *fiunt*
mala, quia Deus permittit fieri, *Pf. LXXXI.*
13. &c. ut in exemplis allegatis; & *non fiunt*,
quando Deus non permittit fieri, *Gen. xx. 6.*
xxx1. 7. Jobi 11. 6. &c. 4. Cum æternis *Dei*
certisque *Consiliis*, & *Judiciis*, quibus ea
peccati permissio subservit, executiva De-
cretorum, hinc non eventûs incerti vel
ambigui. 5. Cum superioribus *Scripturæ*
S. locis, & *Exemplis*, expressissimis sanè,
quæ alibi ab exceptionibus vindicamus.

Alterum *πρωτων ψευδῶν* est, ullam tri-
bui Deo ab Orthodoxis *efficientiam*, vel *cau-*
salitatem peccati; aut vim *coactivam*, seu
physicam seu moralem; aut justam excu-
sabilitatem in *Homine*: Cujus voluntas ea-
que libera (Deo sanè negante gratiam im-
pedientem) est causa Peccati *proxima*, &
immediata, hujusque peccati sibi met-
conscia, exemplo *Judæ*, *Matth. xxvii. 4.*

XX.
De cœto
numero
Hominum,
& termino
Vite im-
mobili.

IV. An Providentiæ Divinæ ita subji-
cantur omnes & singuli homines, ut certa sint,
ex gr. *Hominum nasciturorum numerus*, & na-
tivitatis cujusque *tempus*, *Psal. cxxxix. 16.*
hinc nullæ conjunctiones viri & fœminæ
fiant sine Deo, aut ex gratiâ procurante,
Prov. xix. 14. aut in judicio permittente, ex
dictis. Ut etiam *Terminus vite* cujusque
nostrum non sit planè incertus aut mobi-
lis, *dependentè* à voluntate & actionibus
hominum, vel pro ratione obedientiæ eo-
rum, aut inobedientiæ; Sed sit idem *fi-*
xus & immobilis, determinatus nempe, non
respectu nostræ *cognitionis*, aut *secundorum*
agentium, quasi tollatur horum *libertas*,
vel *contingentiâ*: verum in *æterno* Dei *decre-*
to, quo ut *capilli*, ut *casus passerum*, sic *dies*
hominis numerati sunt, *Matth. x. 29. Act.*
xxvii. 34. Job. xiv. 5. Eccl. viii. 8. &c. Nec
tamen sit ea determinatio *absoluta*, exclu-
sivè ad causas *secundas*, vel *media*, vel *con-*
ditiones; quæ & ipsa in æternâ illâ Mente
determinata sunt, ut quando impii tollun-
tur *in medio* cursu, *Pf. lv. 24.* sed salvâ sem-
per libertate hominis, & improborum latâ
culpâ, & rerum *contingentiâ* quoad nos?
An is adeò *terminus* necessarius sit, necessi-
tate non *absolutâ*, *fatali*, *cogente*, &c. ut in-
vidiosè figunt statum *Controversi.* sed *hypo-*
theticâ, & *certæ futuritionis*, hujusque ex
immu-

immutabili Dei voluntate, & infallibili præ-
 scientiâ quò rectè etiam trahatur præfatus
 locus *Jobi* XIV. 5. ? *Negant* Remonstr. *Af-*
firm. Orth.

ΠΡΩΤΟΝ Ψεῦδος perpetuum, de *fata-*
li necessitate, tollente scil. libertatem, usum
 mediorum, Medicorum artem, vim tempe-
 ramenti, conditiones obedientiæ, vel ino-
 bedientiæ, etiam hortationes, minas, &c.
 Ut homo adeò *brutâ* necessitate, vel adstri-
 ctus *coactionis* vinculis, ruat in sua fata :
 Sic illi, *ignorato Elencho*, Confusæ etiam
 Dei *comminationes* abbreviandæ vitæ, *Pf.*
Lv. 24. aut *promissiones* longævitas, *Pf.* *XCl.*
16. &c. (semper cum *conditione* tacitâ vel
 Expressâ, quæ se habent instar *medii*, *mo-*
tivi, & notant hominis *officium*, ac Dei mo-
 dò justitiam, modò clementiam) cum vo-
 luntate æterni *beneplaciti* & *arcanâ* Dei, cir-
 câ singulorum hominum fata : Ità *prolonga-*
tio vel *abbreviatio* dierum, vitæ, quæ talis
 dicitur respectu *nostri*, & ad hominem, ma-
 lè intellecta quæ talis sit respectu *Dei*, op-
 positè ad ejus præscientiam, & determina-
 tionem. Ac misera sunt effugia, v. gr.
 ad locum *Jobi* XIV. 5. ubi vis sit phrasi
 דַּיָּוִד, dies non *accisi* tantùm sed *decisi*, ut
Dan. IX. 26. & *positis terminis*, id est, *ωρισμέ-*
τος. Opponunt etiam ea, quæ componit
 Textus,

Textus, terminum vitæ brevem, sed & simul cuique definitum.

De Statu Instituto primi Hominis.

Iustitiam originalem, & Immortalitatem primi Hominis, non modò dubiam faciunt Remonstrantes, aut quæstionem *inutilem*; sed & omninò cum Socianis tollunt, ac disertissimis verbis utramque negant, atque explodunt indignum in modum, Episcopus, & Curcellæus. Redi igitur ad *Contr. Anti-Socin.* xxviii. xxix. & πρῶτα ibi *Ἐυδῆ.*

XXI.
*De promissione
Vita æternæ, in Fæ-
dere Na-
tura.*

I. An Primus Homo, secundùm *Fædus Natura* seu Operum, habuerit promissionem non solum *Vitæ terrestris* & animalis, sed etiam *Vitæ æternæ* & cœlestis, cujus signa *Arbor vitæ*, & ipse *Paradisus*? Qualis & promissa sub Oeconomîâ Legis, *Lev.* xviii. 18. *Matth.* xix. 16. *Job.* v. 39. Et qualem *vitam* Christus restituit suâ Morte, nobis promeruit ac promisit in Evangelio; qualis & futura est respectu totius Hominis, post beatam Resurrectionem? Eademque opposita *maledictioni* seu *æternæ* morti, quam Deus ut transgressoribus Legis, *Deut.* xxvii. *Gal.* iii. sic quoque Adamo fuerit interminatus,

minatus, *Gen. I I. 17.* ? *Negant* Curcell. Remonstr. *Affirm.* *Orthod.*

ΠΡΩΤΑ *Ψεύδη* sunt ; negatum *Fædus Natura*, seu Operum, cum Adamo I. cujus infractio universalis confirmata Paulo, *Rom. v. 12. I. Cor. xv. 22.* Hinc neganda e- jusdem Adami *Immortalitas* & hujus Sacra- mentalis *representatio* ; tum & neganda *im- putatio* Peccati I. omnibus Adami posteris, mox *Contr. xxiv.* Neque hic tantum *Scopus* est Remonstrant. sed & præcipuus, ut ad- struant *promissiones* sub Evangelio, *substansiã* diversas esse a promissionibus Vet. Test. Nec sub *Oeconomia Legali* obtinuisse *Fæ- dus Gratiæ* seu Evangelicum, scil. quoad rem & substantiam. Quã de re vide *Con- trov. Anti-Socin. xxxiv. xxxv. xxxvi. &c.*

De Statu Hominis Destituito.

I. An Peccatum primi Hominis, posito Dei xxii.
Decreto seu τῆ ἀρισμένη βλάη, vel τῆ εὐδο- *De futurã*
tionẽ &
necessita-
te Peccatõ
Primõ
Luc. xxii. 22. Act. 11. 13. 1v. 28. 29. Positã
illa, illud permittendi, seu non impediendi, *quoque*
cum posset, hinc & redimendi homines *quoque*
à peccato & morte, per Christi sanguinem, *quoque*
Luc. xxii. 22. Act. 11. 13. 1v. 28. 29. Positã
quoque Dei *præscientiã* infallibili, quam
non inficiantur : Positõ etiam necessariõ
Dei influxu ad omnem actum Creaturæ,
quã *actus* vel *morio* est ; Denique positã ne-
gatione

E

gatione gratiæ quæ hominem (secundùm Dei permissionem tentatum à Serpente, ut *Gen. 111.*) confirmare potuiffet à lapsu; An (inquam) illud Peccatum fuerit *necessarium*, non quidem necessitate *absolutâ & consequentis*, aut destructivâ *libertatis* in agendo, sed tamen *hypotheticâ* (quam vocant) & *consequentis*, ratione certæ futuritionis, & certi eventûs; nisi incerta fuerit omnis *Oeconomia* nostræ *salutis*? Et an hinc Deus, quem consideramus in hac omni *Oeconomia* ut primum independens, liberrimum, ac sapientissimum, sic & sanctissimum Agens, constituatur (juxtâ Reformatos) *au-tor*, vel *causa* cum efficiens Peccati, tum intrinsecè cogens vel necessitans ad peccandum? *Negant Prius Remonstr. Affirm. Post. Concrâ Orth.*

ΠΡΩΤΑ *Ψεύδη* eadem quæ suprà ad *Controv. xvii. xviii.* Et *Decreti* illius *permis-sivi*, seu voluntatis in Deo non impediendi illud Peccatum (positâ Dei Lege, & Tentatione *Gen. 111.*) falsus ac calumniosus conceptus; æque ad *necessitatis*, illius quæ (secundùm nos) ex eo *Decreto* fluit. Posita etiam hoc modo, ab imprudentibus *Adversariis*, *incertitudo* ut *Peccati*, sic *remedii* contrâ Peccatum, adeoque & *adven-tus* Christi *in Carne*. Quasi etiam Deus *ne-sciverit* futurum Peccatum! Aut si *prescivit*,
nec

nec illud tamen *impedit*, non sequatur hoc ipso voluisse *permittere*, idque ob præstitutos à se *finis*, sapientissimos sanè & gloriosos sibi!

II. An per lapsum voluntarium primi Homini, in pœnam illius, *amissa* fuerit ea *pars imaginis* divinæ homini concreata, quæ consistebat in bono *Morali* Gen. 1. 27. 31. & in viribus Liberi arbitrii ad bonum *Salutare*, ac potentiâ *obediendi* Dei mandatis, & se in gratiâ conservandi, quæ *Corruptio* seu *labes Originalis* dici solet, Gen. v 1. 5. VIII. 21. Job. xiv. 4. &c. Licet remanserit pars aliqua *Imaginis* divinæ, quæ consistit in bono humanæ *Mentis physico*, Gen. ix. 6. Jac. III. 9. & in reliquiis Virium ad bonum morale externum, civile, honestum, ut supra ad *Artic. III. Arminian.* ? An verò *amissio* omnis illa divinæ *Imaginis*, sit merum commentum, æquè ac ipsa *Justitia Originalis*? *Prius Negant, Post. Affirm.* Remonstr. Curcell. &c. *Contrà Orth.*

XXIII,
De amissione Imaginis divinæ, ex la-
psu.

ΠΡΩΤΑ Ψευδῆ, videfis ad Controv. *Anti-Socin.* xxviii. xxix. xxx. & xxxiii. Item *Arminian.* super. *Articulo III. & IV. Scopus*, assertio virium Lib. Arbitrii ad credendum *Evangelio*, & ad præstandam *obedientiam* in Novo Fœdere exactam: Quam scilicet gratiam non amiserimus in Adamo, ut quæ ne in ipso quidem fuerit (sic illi) antè *Lapsum*

psum; qui tamen fuit instructus eâ facultate, quâ potuit obedire *omni Dei Verbo*, atque *mandato*, hinc & *mandato credendi Evangelii*, si tale dari potuisset in statu Innocentiâ.

XXIV. III. An *Peccatum Originis*, quo sensu à Theologis appellatur, seu Peccatum primum quatenus *nostrum* quoque est, per *imputationem*, & quæ inde in omnes propagatur *Corruptio*, seu labe, seu concupiscentia *originalis*, non sit *verè & propriè* dictum peccatum, cui pœna intimatæ Adamo Mortis ac Maledictionis debeatur? Sed tantùm ita dicatur *impropriè & metonymicè*, ut sanè *pœna* quædam est Peccati Primi, *propter* quod sunt omnes Adami posterius *Naturali moriendi necessitati* obnoxii, nascituri etiam inde *minus puri*, seu cum naturali quædam propensione ad malum seu peccatum, sed involuntariâ, quia nativitatibus lege? An adeò Reformatorum (Contra-Remonstrantium) doctrina, tum de *Corruptione* seu labe *originali* vel hæreditariâ, in omnibus & singulis hominibus ortâ ex Peccato Primo; tum de hujus *Imputatione immediata* seu (ut alii dicunt) *antecedente*, ad reatum Mortis, etiam æternæ, tanquam Peccati, quod fuerit totius *Nature humanae*, ob communionem omnium Hominum cum Adamo primo, tum *naturalem* ex quo scilicet nasci-

nascituri, tum *moraalem* in quo repræsentati
Rom. v. 12. 18. &c. vi. 23. 1. Cor. xx. 22. An (in-
 quam) sit planè ea doctrina ἀγραφῆ, &
 ἀντίγραφῆ? *Affirmant* utrumque Remon-
 strant. prolixè *Curc. & Recent. Contr. Or-*
thod.

ΠΡΩΤΑ ψεύδη de *Corruptione Originali*,
 deque ejus naturâ, & effectis, prolixè su-
 præ *Controv. Anti-Socin. xxviii. xxx. xxxiii.*
 & *Anti-Armin. 111.* de Viribus L. Arbitrii in
 statu Peccati. Ac lis jam ferè de nomine,
 quum fateantur in omnibus hominibus na-
 tivam *propensionem ad peccandum*, ortam per
 modum *pene* ex conditione Adami lapsi.
 Vide & *Controv. præced. xxii.* de Amisione
 Imag. divinæ. Sic πῶτον ψεύδῃ nus-
 quam in Script. S. vocari *Peccatum*, quod
 nos dicimus *Originis*, contra loca *Pf. li. 7.*
Rom. v. 12. 19. vii. 20. Hebr. xii. 1. & ubi idem
 naturalis *malitia*, *Rom. vi. 5. immundities Job.*
xiv. 5. concupiscentia Rom. vii. 7. mors in pec-
catis Eph. 11. 5. Col. 11. 13. servitus peccati,
Job. viii. 34. Caro morali sensu, Job. iii. 6.
Rom. vii. 14. &c. Lex peccati membrorum,
Rom. vii. 23. cor praputiatum, Deut. x. 16.
Col. 11. 11. &c. corpus peccati Rom. vi. 6. πῶτον
lis nativa cordis, Eph. iv. 18. Vetus homo, ra-
tionis originis, & corruptionis, Eph. iv. 22.
 &c. Adde πῶτα ψεύδη reliqua: Ex. gr.
 quasi pugnaret esse *peccatum resp. Hominis,*

& *pœnam* peccati resp. *Judicii* divini, κατ' ἄλλο, sexcentis rei exemplis; multis quoque hanc rem agente Augustino, contra Julianum Pelagianum: Item, quasi nihil habeat rationem *peccati*, nisi quod admittitur à *sciente*, & *volente*; quô ipsô non tantum *peccatum* in quo nascimur, sed & *peccata ignorantie*, *inadvertentie*, *occulta*, *habitualia*, *motus ἀτάκτες*, etiam illud Pauli *Rom. VII. 19.* expungi necesse est: Item, quasi quod ex *proximis* parentibus immediatè est, non sit mediatè & remotè ex *Adamo*, &c.

Sic negatæ *Imputationis* Peccati primi, quâ nascimur omnes ut *mali* sic *miseri*, πρὸτα ψεύδη sunt benè multa: Ex. gr. Adamum non sustinuisse *personam* & suam, & posterorum, qualiter sustinet Feudatarius; qualiter decimatus Abraham sustinuit quoque *personam* Levi, *Hebr. VII. 9.* aut qualiter secundus Adamus sustinuit *personam* omnium, qui cum ipso mortui, *Rom. v. VI. 2. Cor. v. &c.* Hinc illi, peccatum Adami fuisse merè *personale*, sanè actu physico, non tamen morali vel ex Paulo; uti *mors* Christi personalis censenda: Item, ex *remissione* factâ *Adamo*, *Gen. III. 15.* sequi universaliter *remissum* omnibus Adami posteris, contra vim loci, & tot alia, *Rom. v. 12. Eph. II. 3. 1. Cor. XV. 22. &c.* Item, si illud ἐφ' ὧ *Rom.*

Controversia Anti-Pont. xv. Et in eâ fundatæ pleræque *Hypothesès* Remonstrantium, de Prædestinat. Morte Christi universalî, Viribus Lib. Arbitrii, &c. suprâ pluribus excussâ, ad *Articulos* I. II. III. IV.

De *Naturali Religione* ab Adamo usque ad Mosem, redit *Controv. Anti-Socin.* xxxiv. & suprâ *Anti-Remonstrant.* iv. mox xxv. Quas vide, earumque *Πρώτα Ψεύδη.*

De *Promissionibus* factis Patribus, an Spirituales & Cœlestes, redit *Controvers. Anti-Socin.* xxxiv. Vide & suprâ cum Remonstr. *Controv.* xxi. Ubi rursum *Πρώτα Ψεύδη,* & *Scopus* singularum, prout moventur ab Adversariis.

De *Additione* novorum Præceptorum per Christum ad Legem Mosi, hujusve *Perfectione*, redeunt *Controv. Sociniana* xxxvi. xxxvii. xxxviii. xxxix. Ubi fusè & Status, & Falsæ Hypothesès. Hinc liquet, quo jure in Sarmatarum castra secessisse, vel in causam eorum inclinare, censeantur harum *Controversiarum*, in Remonstrantium ordine, auctores. Quod & sequentiâ docent.

XXV.
De Fide in
Christum,
antè *Oecomeniam*
Evangelicâ.

I. An *Fides Salvifica* in Christum Servatorem requiratur tantum *sub Evangelio*, postquam Christus in Carne apparuit, ac promulgavit sua præcepta & promissa? Ut *Fides* illa quâ placuerunt Deo Patres, antè & post

post Moſem, præcipuè ex Paulo *Hebr. xi.* & fideles omnes usque ad tempus Evangelii prædicati, non fuerit fides in Christum, seu in *Messiam* vel *Redemptorem* venturum; Sed fides in *Deum Creatorem*, cum serio proposito vivendi secundum Voluntatem Dei, vel in lumine *Natura*, vel in *Lege ore tenus* lata, vel etiam in *Lege scriptâ* patefactam, sub spe certâ remunerationis, & æternæ quidem, secundum opera expectandæ, vel ex loco *Hebr. xi. 6.* *Affirm.* utrumque Episc. Curc. &c. *Negant* *Orthod.*

VIDE supra *Controv.* cum Remonstrantibus *IV.* cum quâ hæc planè coincidit. *Scopus* rursùm, assertio dogmatis *Pelagiani*, *Justificationis per opera*, & salutis etiam extrâ Christum; Neque hunc fuisse *Mediatorem* sub *V. T.* nec *Fœdus* cum Patribus initum idem *substantiâ* cum Novo esse, &c. Quibus de *Controv.* supra, in *Anti-Socin. xxxiv. xxxv. xxxvi. lv. & seq.*

De Christi Mediatoris Personâ & Officio.

I. An Christus sit & vocetur *Dei Filius*, principaliter ut *Homo est*, vel secundum Naturam Humanam tantùm, & istud quatuor modis, *i. Ratione Conceptionis ex Spiritu Dei.*

XXVI.
De modis
quibus
Christus
est Filius
Dei.

ritu S. relatis huc verbis, *Lue. I. 35.* cujus Conceptionis nomine, Deus etiam dicatur *Pater* Jesu Christi. 2. Ratione *Muneris*, secundum quod in Regem Israelis, & Messiam unicum, à Deo constitutus est, *Pf. II. 7. Job. i. 46. 50. VI. 69. Matth. XVI. 16. XXVI. 63. Act. VIII. 37. &c.* hoc ipso ab aliis omnibus separatus. 3. Ratione fuscitationis à Patre *ex mortuis*, quâ velut ex utero terræ genitus est, *Act. XIII. 33. 34.* 4. Ratione *hereditatis* acceptæ in domo Patris sui, & *dominii* in omnes creaturas, ut illi etiam subjecti sint Angeli, tanquàm hæredi & Filio unico, *Hebr. I. 3. 4. 5.*

Et an altera illa ratio hujus appellationis, *Filii Dei*, quatenus *genitus* est à *Patre* antè Secula modò ineffabili, hinc Unigenitus Patris *ὁ Λόγος* subsistens in Deo, & apud Deum, Deus ipse, antè Mundum conditum, & antequam Caro fieret, *Pf. II. Prov. VIII. Job. I. Hebr. I. I. Job. V. 20. &c.* an ea non fit de mente Spiritûs S. nec Articulus creditu *necessarius*? *Affirm. utrumque Remonstr. Contra Orrhod.*

S C O P U S, neganda per cuniculos æterna Christi *Divinitas*, & *identitas* seu *ἰσότης* *Natura* cum Deo Patre; hinc & ejus *Unio* personalis cum Carne assumptâ. Adhæc *Syncretismi* universalis, & *tolerantiæ* Sociniana jactum itâ fundamentum. *πρῶτα ψεύδη*

Jevdy coincidunt cum Socinianorum illis,
 quantum ad priora, ad *Controv. Socin.* xx.
 XXI. XXII. & XL. Quantum ad caput de
 Tolerantiâ, cum *Controv. Anti-Socin.* VI.
 VII. Qui verò ex Remonstrant. fatentur
Personam Christi esse Filium Dei, etiam *respe-*
ctu Natura Divina, & Filiationis aeterna, ut nu-
 per Vir Doctus, mirum negare vel hanc
 causam appellationis *Filii Dei*, vel eandem
 esse *objectum fidei Christianae*. Et si *aliis Script.*
locis ista docetur, ex confessis, quî credi-
 bile est Messiam vel Christum nunquam
 vocari *Dei Filium*, seu in V. seu in N. T. cum
 respectu quoque ad eam *generationem à Pa-*
tre, secundum quam *Deus est*, & unum cum
 Patre?

Quantum ad loca allegata, pro ratione
 hujus prædicati, quod Jesus sit *Filius Dei*,
 id est, *Messias*, &c. quod solum eâ appella-
 tione intellexerint Judæi, (sanè postero-
 res) petitur *principium*, nihil ultra dici,
Pf. II. Hebr. I. Matth. XVI. Job. VI. I. Job. V.
 &c. Ubi non tantum dicitur *Filius Dei*, sed
 ideò quia *genitus*, modò incommunicabili
Angelis; hinc *Filius verus, proprius; Filius il-*
le eḡōxw̄s; *Filius Dei viventis*, cui dedit Pa-
 ter *vitam*, &c. *Job. V. 26.* quâ talis distinctus
 à *Filio hominis*, *Job. V. 27.* Et quia *Filius*, hoc
 ipso unice dilectus, hæres omnium, Rex
 super Sione, Sacerdos in aeternum, Christus
 Domi-

Dominus, evehendus ad dextram Patris, non detinendus à morte, adorandus sicut adoratur Pater, *Joh. v. 23. Hebr. i. 6.* ejusdem cum eo potentia, voluntatis, operationis, *Joh. v. 19. 21.* cognoscendus etiam talis ex *conceptione ex Sp. S. Luc. i. 35.* Undè idem Judæis fuit, esse *Filium Dei* ἐξ ἑσῶς, & ἱσθὶν Θεῶν *Joh. v. 18. x. 33. 36.* Sed hæc fusiùs aliàs demonstrantur.

XXVII.

De modo
quò Chri-
stus est Sal-
vator no-
ster, &
Sponsor.

II. An Christus non fit nec vocetur *Salvator*, seu Redemptor noster, per quem unum *salus* est, & quidem à peccatis *Matth. i. 21. Act. iv. 12.* &c. quod propriè Deo Patri *satisfecerit*, pœnas omnibus peccatis debitas persolvendo, secundùm *Justitiæ divinae rigorem*, qui *Satisfactionis* modus fit *Scripturæ incognitus*; Uti nec fuerit *Sponsor* noster, aut *Sponsor* vel *Mediator Fœderis* gratuiti, quod debitum nostrum seu peccata *in se* susceperit, quæ *Morte interveniente* expiaret, *Hebr. vii. viii. ix.* &c. quia sponsio locum tantùm habeat in debitis pecuniariis? Verùm ideò *Salvator* fit, quòd in primis merito suæ obedientiæ, cruciatuum, & sacrificii sui corporis, *impetravit sibi omnem potestatem* in cœlo & in terrâ, secundùm quam nos *liberat* à reatu & dominio peccati, ac suos immortalitate donaturus est aliquando; in quo consistat peccati *expiatio*? Quemadmodùm dicatur *Sponsor*, quòd doctrinâ

doctrinâ suâ & operibus nos certos reddidit de bonitate & fidelitate sui Patris; qui *neminem perire velit*, ob peccata *antè vocationem* ad Evangelium commissa; cujus etiam *certitudinis* luculentissimum in suâ Exaltatione dedit exemplum? *Negant Prius, Affirm.*
Post. dicti Remonstr.

ΠΡΩΤΟΝ *Ψευδῶς*, incrustatus *Socinismus*, & non agnita neque *Justitia Dei* peccati vindex, neque *Satisfactio* illi præstanda, neque natura *Sponsionis* seu suscepti in se creatûs, &c. Quare redeunt Controv. *Anti-Sociniana*, diligentius enarrata, & singularum *πρῶτα Ψευδῶς*, *Contr. XLI.* de ratione *Mediationis*; *XLIV.* de ratione *Sacerdotii Christi*; *XLV.* de fine *Passionum, Mortis*; *LV.* de fundamento nostræ *Justificationis*, &c.

Misera etiam *Crisis 1.* Ad vocem *Σωτηρῶς*, quæ dicit salutis *ἀρχηγόν, αἴτιον*, *Hebr. II. v.* causam ejus *decernentem acquirantem* suo sang. *applicantem*, ut fusè alias.
 2. Ad vocem *ἑγγύς*, qui & in *judicio* dicitur *ὁ ἀναδεχόμενος τὴν δίκην, ὁ ἐγγυότης*, qui se ipsum pro reo substituit, qui spondet *λύτρον, δίκην, τίλιν, τιμὴν* quæ etiam locum habet in maleficiis, undè *τιμώρια*, &c. Hinc *Reus ipse, Expromissor, Goël, Redemptor, Vas*, qui pœnam pro aliis subit, undè *ἐγγύη* est *ικανοδοσία*, & *ἐγγυᾶσθαι* *vadare, vadime-*

vadimonium promittere, quoad actum fir-
stendi sese in iudicio: Ita *Sponsor Fæderis*,
quia spontè intervenit ut talis in *Fædere Gra-*
tia, receptâ in se obligatione, vel reatu,
vel debitis suorum, id est offensis, *Esaï.*
LIII. &c. Esse tamen in Remonstrant.
qui de *vocibus* litigant, sed *rem* Satisfactio-
nis non negant, visum supra p. 243. Undè
nec in *Articulis v.* Controversis est. Suppo-
nitur etiam *Gratia universalis*, & sola pecca-
ta in *Evangelium* damnare.

De *Præparatione* ad Munus Propheticum;
de *Tempore* inchoati à Christo Muneris;
deque ratione formali *Sacerdotii Christi*, re-
deunt ferè, ex doctrinâ Episcopi & Cur-
cellæi, *Controversia Anti-Socin.* XLII. XLIII.
XLIV. Quarum *πρωτα ψευδη* ibi prolixè ha-
bes, hic verò consensum illorum, in Re-
monstrantibus, qui amant *Σοκρίτην*.

XXVII. III. An! omninò in Scripturâ S. revela-
tum sit, Christum in diebus carnis suæ, re-
spectu Naturæ Humanæ, fuisse *impeccabi-*
lem, seu non potuisse peccare; intuitu ejus
cùm *Persona*, & perfectionis, ex continuo
influxu *Gratiæ* in Humanitat. *Λόγω* uni-
tam *Joh.* III. 34. *Hebr.* IV. 15. 2. *Cor.* v, 21.
1. *Joh.* III. 5. &c. tum *Officii Mediatorii*, undè
illud *πρέπον* seu *ἀναγκαῖον*, *Matth.* III. 15.
Hebr. VII. 26. Ita, Christum non potuisse
non obedire mandato sui Patris, de redi-
mendo

De impeccabilitate
Christi Ho-
minis,

mendo genere humano, obedientiâ cum
vita, tum *mortis*, *Luc. XXIV. 26. 46. Phil. II.*
7. 8. 2. Cor. v. 21. &c. ? An contra, nusquam
 id Scriptura tradat, imò contrarium tradat,
 memoratis Christi Tentationibus, *Matth.*
IV. Hebr. II. 18. IV. 15. & ultimâ agoniâ,
 quando petiit *transfere calicem*, & opus fuit e-
 undem ab Angelo corroborari? Tollant-
 que, qui prius affirmant, in Christi *obedien-*
tia rationem *meriti*, secundum quod præ-
 mium meruit, voluntariâ obedientiâ, dum
 potuisset non obedire? *Affirm. Post. Episc.*
Remonstr. Prius Orthod.

SCOPUS est, tueri *facultatem ac vires* Ar-
 bitrii humani, ad obediendum Deo, vo-
 canti ad fidem & resipiscentiam; Item,
 tueri modum Vocationis seu operationis
Gratiæ resistibilem. Aliâs *pæna* non posse
 obligari, si non possit obedire Deo vocan-
 ti; nec ejus ceneri posse *obedientiam*, cui
 detur *remuneratio*, si non potuit non obedi-
 re, per modum vocationis *irresistibilis*. Hinc
 negandum illis quoque erat, Christum,
necessariò obedientem fuisse suo Patri, seu
 non potuisse *non obedire*, &c.

ΠΡΩΤΟΝ *ψευδῶς*, Episcopii, & se-
 quacium est: Pugnare eam in Christo *ἀνα-*
μαρτυρίαν, obsequium vitæ & mortis, ita
 pugnare omnem *necessitatem* seu *peccandi* in
irregentis, seu *credendi* in *efficaciter* vo-
 lunta-

luntatis ad unum, scil. ad obsequium vitæ
& mortis, ita pugnare omnem *necessitatem*
seu *peccandi* in irrogenitis, seu *credendi* in
efficaciter vocatis, cum Arbitrii *libertate*,
ut desinat esse actus *voluntarius*. Undè hæc
nata Episcopio fuit cum Camerone disputa-
tio. Pessima utique illatio! Christus *libe-*
rè fuit obediens suo Patri, E. *potuit non obe-*
dire; *Sponè* mortem pro nobis subiit, undè
dictus *Sponsor*, E. poterat Homo factus
non subire eam mortem, &c. Quasi verò
libertatis ratio consistat simpliciter in *ἀδω-*
ροπία, quod falsum esse vel exemplo Dei
Angelorum, Beatorum, etiam Dæmonum,
à Theologis demonstratur, ac Christi ex-
ad hoc *nati* ut *moreretur*. Ità ex *necessitate*
actûs, de quo quæstio est, pessimè infe-
runt *coactionem*, &c. quâ de re satis ad *Artic.*
IV. Sic *πρωτων ψευδῶν*, *tacere* Script. S.
eam *necessitatem* obedientiæ in Christo, con-
trà loca in Statu Controv. Origo etiam à
Scholasticis, curiosè disceptantibus, an non
potuisset Christus *peccare*, etiam *Humana* ejus
Natura unita Verbo? *Qui liberum arbitrium*
habuit, *Et ità potuit flecti in utramque partem*
&c. Qua de re adi Lombardum, & Sen-
tentiariorum, ad III. Sentent. Dist. XII. Pes-
sima etiam illatio à *temptationibus* Christi,
(quæ fuere omnes à principio *extrinseco*, *su-*
perata omnes, exque *nostræ causâ*, & *sine*
peccato

peccato admixto) ad Christi *peccabilitatem*.
 Nec illud, *Pater, si possibile, &c. Matth. xxvi. 39.*
 dicit, Christum aut *voluisse*, aut *potuisse* non
 mori, aut reverà illud *peruisse*, ut transiret Ca-
 lix. Imò contrarium patet ex verbis. 1.
 Transeat, *si possibile*, peterem, ut transiret, si
 possibile foret; sed sciebat Christus, *non pos-*
sibile esse, nec ratione *ᾠρισμένης Βουλῆς*, nec
 ratione *Officii sui*. 2. *Sed non ut ego volo, &c.* ut
 ego *vellem*, affectu meæ Carnis naturali,
 quem *absolutâ* voluntate submitto *tuae vo-*
luntati. Nec *Scopus* alius Christi, quàm o-
 stendere gravitatem, cum iræ Divinæ &
maledictionis, quam tulit *Gal. III. 13.* tum suæ
passionis. Quæ nos obiter, in Controv, non
 semper obviâ.

De Christi Ecclesiâ

I. An qui ante Evangelium vixerunt Pa- XXIX.
tres, propriè ad Ecclesiam Christi non perti- De mem.
 neant, quatenus hæc primò per Christum brûs Eccle-
 hominem colligi cœpta est, qui *primus præco-* sia Christi-
 Evangelii fuerit, *Hebr. II. 3.* Nec primus
 tantum quoad *modum* revelationis, *ἐστὶν ἀρ-*
χὴς & immediatè *Heb. I. 1.* & quoad *gradum*
 lucis Evangelicæ, *Job. I. 18. 2. Tim. I. 10. Rom.*
xvi. 26. sed & quoad *rem revelatam*; scil. Ev-
 angelio olim quidem *promisso*, at nondum
revelato, imò hoc sensu tacito, *Rom. xvi. 25.*
F Hebr.

Hebr. ix. 8. ? Quemadmodum nec censendi sint pertinere ad *Ecclesiam Christi triumphantem*, sancti vel electi, *Angeli*, sub uno Capite *Hominum & Angelorum Christi*? *Statuunt ita* Remonstr. Curcell. &c. *Contra* Orthod.

ΠΡΩΤΑ *Ψεύδη*, & *Scopus* idem cum *Socinianis*, ut ad *Controv.* xxxiv. de *Fœdere Gratia* sub V. T. Ad xxxv. de *ejus Oeconomia* sub *Sacrificior. & Umbrarum involucri*; Ad xliii. de *Christo Prophetâ* jam in V. Test. Ad xlvii. de *Christo* jam tum *Ecclesiæ suæ Rege*; ad lxix. de *triumpho Animarum separatarum*, &c. Adde *πρῶτα Ψεύδη* horum Remonstrant. jam ad *Contr.* iv. de *Fide Patrum*, & xxv. de quâ ibi vide. Undè 1. *Ὁμωνυμία* in voce *Ecclesiæ Christi*, quæ eum vel expectavit *venturum*, vel amplectitur *exhibitum*. 2. *Ὁμωνυμία* in voce *Evangelii*, ut dicitur etiam de *ἐπαγγελία, προεπαγγελία*, ut fuit, *κήρυγμα* de *Christo*. *Hebr.* iv. 2. &c. Vel ut opponitur *promissioni Evangelium de Christo, & à Christo*, ipso prædicatum. 3. *Dissimulata loca*, quæ sic *promissa* dicunt bona *Evangelii*, ut simul *revelata* *annunciata*, *Scripturis Prophet.* *Rom.* i. 3. x. 16. *Hebr.* iv. 2. &c. etiam *fide apprehensas* *Job.* viii. *Luc.* x. *Rom.* iv. x. *Act.* xv. *Hebr.* xl. etiam *collata* *ratione fructus*, *ratione remissionis peccator.* *Rom.* iii. iv. *Hebr.* ix. *adoptionis*,

ptionis, sanctificationis, *μιοθ αποδοσίας, κληρονομίας*, &c. Sic dissimulata de *Angelis Paulina loca Eph. I. 10. Col. I. 20. Hebr. I. 14. XII. 24.* &c. Quæ verò agunt de singulari modo revelationis sub N. T. de novo gradu *Φαυλάσεως*, novo ministerio, novâ Fœderis *Οενομια*, novâ via ad *sacrarium*, novis *promissis* bonis, id est merè spiritualibus, ut & de promissionum atq; umbrarum *τελειώσε*, de *extensione* ad plures, scil. ad Gentes, &c. alibi suis locis vindicantur.

V. An *Notæ Ecclesiæ visibilis* ut talis, quas tradunt Reformati (prout in statu *Controv. Anti-Socin. LI. & Anti-Anab. XXI.*) pura scilicet Verbi prædicatio, aut ex Verbo Dei instructio, & Sacramentorum legitima administratio, sint *Notæ spuria & fallaces* ? Redire enim quæstionem, ubinam Verbum Dei purè prædicetur? Et posse quoque esse *Ecclesiam*, ubi non est hujusmodi pura prædicatio; ac contra, posse non esse *Ecclesiam*, ubi tamen pura est Verbi prædicatio; Atque adeò: an omnes *Ecclesia*, quantumvis illæ in diversissimis Sectis, modò in iis vigeat studium *Bonorum operum*, & retineantur Capita de quibus inter omnes Christianos *consensio* esse possint esse *Ecclesiæ Jesu Christi* ? *Affirm. Remonstr. Negant* *Orthod.*

Vide *πρωτα ψευδη* sufficienter notata, adversus *Anabapt.* *Controv. XXI.* cum primis

XXX.
De Notis
Ecclesiæ
visibilis
quænam
possint
esse Veræ
Ecclesiæ
Christi.

Socinianos, ad Controv. v. vi. vii. & li. quæ hic planè redeunt. Falsissimæ hinc hypotheses, non posse *sciri*, ubi Verbum Dei purè, quoad substantiam credendorum & faciendorum, prædicetur, secundùm Scripturas Evangelicas & Apostolicas: Satisque esse ad constitutionem *Ecclesie*, studere *bonis operibus*, & ea profiteri, quæ omnes *Sæc. 17a.* Oppositio etiam facta inter esse *mediæ* colligendæ *Ecclesie*, qualis est pura prædicatio Verbi, *Matth. xvi. 18. Rom. x. 14. Eph. iv. 11. v. & c.* & esse simul ejus *Ecclesie notam* distinctivam, quæ sunt conjugenda *Scopus*, tolerantia omnium Religionum, cum primis etiam *Sociniana*, ut supra p. 261. 262. Item *Fundamentalibus* Capita reducere cum *Socin.* ad sola ea, quæ formaliter prædicantur; Etiam *libertatem prophetandi* introducere, de quâ supra Controv. cum *Remonstr. v.*

De Vocatione efficaci, & Fide.

XXXI. I. An *vocatio* ad salutem, non detur tantùm *verbalis*, per præconium Legis & Evangelii, quomodo *specialiter* vocati Patres & omnes quibus Christus prædicatur; verum etiam detur *realis*, eaque *generalis* & *communis*, per opera Creationis & Providentiæ, quæ Deus omnibus hominibus spectanda præbet, *Act. xiv. 17. Rom. I. 4.* per Legem Naturæ in Mentibus seu conscientia.

De vocatione naturali per opera Creationis & Providentiæ.

scientiis scriptam; ut eâ ratione adduci possint, aut etiam verè adducti fuerint ad Deum ritè cognoscendum, amandum, & colendum? Et hæc vocatio quantumvis obscurior & imperfectior, sit tamen sufficiens, ut per eam homines ad Deum adduci, majore gratia donari, & salutis æternæ compotes fieri possint? *Affirm. Remonstr. &c. Negant; Orth.*

SCOPUS est, tueri *Fædus Gratia* universale, & universalem *Redemptionem* per Christum, undè sequatur necessariò universalis *Vocatio*, ne prior gratia sic illusoria. *Scopus* etiam, tueri *liberum arbitrium*, & gratiam *sufficientem* in omnibus, quâ se possint disponere ad salutem. De quibus prolixè supra. ΠΡΩΤΑ Ψευδή: Confusæ diversissimæ vocationes, illa ad cognitionem Dei *Creatoris*, Auctoris vitæ, omniumque in homines beneficiorum & altera ad cognitionem Christi *Redemptoris*; Sic confusa Dei κλησότης, ἀνοχή, μακροθυμία, & Dei gratia, ac misericordia in Christo; illius φανερώσεως Rom. 1. 19. in operibus *Creationis*, & hujus δόξα λαψίς, aut si vis etiam φανερώσεως Rom. XVI. 26. 2. Tim. 1. 10. in *Scripturis* Prophetiis & Evangelicis; Prior *natura* opus, hæc *gratia*, illa ducens ad τὸ γνωσθὲν τῷ Θεῷ, à quo omnia βιωτικὰ, & temporalia bona, Act. XIV. 17. &c. hæc ducens ad τὸ πισθῆναι, quod *credendum* in Evangelio proponitur,

& ad bona πνευματικά ἢ ἐπιρροία. Sic aliud *Lex nature*, quæ docuit Gentiles facienda & omittenda, & quæ sociata argumentis externis divinæ χρηστότητος, ex se ducebat (seu invitabat) ad officium commune μετάνοιας, id est, abstinentiæ à flagitiis enumeratis Rom. 1. & ad vitam instituendam secundum dictamen illius Legis; Aliud vero *Lex fidei*, quæ sub conditione fidei in Messiam, Dei Verbo promissum, vel exhibitum, & obedientia internæ ac spiritualis, invitavit ad beneficium speciale salutis æternæ, per Redemptionem Christi, conferendæ electis κατὰ πρόνοιαν, vocatis κατὰ πόθειον, &c. Neque sanè exactio debiti, quale est omnium hominum, confundi debet cum ostensione Sponsoris, qui illud in se suscepit, facta per Verbum Evangelii: Sic falsò supponitur hæc vocatio naturalis, communis, esse sufficiens, aut fuisse in Gentilibus, per quam adducerentur ad Christum, vel ad cognitionem Dei salutarem; Quod nec omnes Remonstrantes dixerint, nec Paulus sanè Act. xiv. 16. Rom. 1. 19; 20. Eph. 1. 12. &c. Accedo, quinam in Gentilibus, solo eo naturæ lumine, censendi sunt compotes facti vitæ æternæ, aut per rimulam apprehendisse Redemptorem! Nec hîc locus est dissertandi de locis quibusdam Veterum; aut de verbis Zwinglii ad Franciscum I. Galliarum Regem, qui historicè supposuit, quosdam in

in Gentilibus *hinc fide migrasse*, &c. Cujus doctrinam orthodoxam prolixissimè in Tigurinis Clariss. Hottingerus, & alii, afferuerunt.

II. An vocatio externa per *Verbum Evangelii*, reddatur efficax, producendo in nobis velle & perficere, fidem & resipiscen-
 tiam per *vim* aliquam *internam* & *hyperphysicam* Spiritus S. *seorsim* ab externâ prædicatione Verbi, & externis in eo ad credendum motivis, *simul* tamen *cum* iis; eandem-
 que *immediatè*, sed & *speciatim* in his non in illis, operantem: Id est, *mentes* naturâ cæcas (quoad Spiritualia) illuminando, *voluntates* flectendo, regenerandoque, ad salutarem Verbi apprehensionem, sexcentis Script. locis? An vero 1. Omnis *operatio* Spiritus S. in efficaci vocatione, non sit nisi *mediata*, & *moralis*, per efficaciam Evangelii, & vim rationum, ac motivorum quibus Mens nostra rationalis persuadetur, undè Verbum Dei vocetur *semen regenerationis*? 2. Eâdem vocatione atque operatione *vocentur omnes* à Deo, per Verbum suum, uti eâdem Dei intentione ac scopo sunt *omnes servandi*; Nec cuiquam externè vocatorum desit Gratia sufficiens, seu vires ad conversionem & obedientiam requisitæ?
Affirm. Remonstr. & qui cum iis sentiunt in hoc capite, *Neg.* Orth.

XXXII.
 De Vocati-
 onis ex-
 terna per
 Verbum
 efficacit
 & suffici-
 entia.

SCOPUS Remonstrant. idem qui supra; scil. assertio *Liberi Arbitrii, Gratia Universalis, ac sufficientis, &c.*

ΠΡΩΤΑ *Ἐνδοξή* etiam eadem quæ ad *Articulos III. & IV.* antè expensos; & quæ ad *Controvers. XXIII. & XXIV.* Confusæ adeò vocationes, *externa* per Verbum, imperans, suadens, invitans, offerens, inefficax sæpè nimis; & *interna* per Spiritum S. operans, persuadens, trahens, conferens, efficax semper. Quo de discrimine inter utramque *Vocationem*, distinctissimè supra, pag. 255. 256. Hypothesis etiam Dei vocantis *finem* non alium esse, nisi *salutem* omnium, etiam reproborum; Nec alios dari posse *fines* horum respectu, serios illos, & iustos, & sapientissimos, ne vocatio eorundem credatur *illusoria*. Latiùs enim patere *vocationem* externam quàm patet electio docet Christus, *Matth. xx. 28.* Nec vocantur reprobis nisi *ex accidente*, quia permixti electis, vocandis *κατὰ πρόθεσιν*, ex similibus *Arenz, Sagenz, Convivii nuptialis.* *Finis* etiam communes sunt, ostensio divini juris in exigendo officio; convictio interna; externa coercitio; directio vitæ instituendæ; Gratia in credentibus major commendatio; incredulorum *ἀναπολογησίαν* *Joh. xv. 22, &c.* Vide *Vindicias nostras Biblic. ad Locum Matth. xi. 28. P. II. LOCO*

co VI. ubi & Arn. Poelenburgii quædam discussa.

De *Fidei* naturâ, quæ consistat in obedientiâ mandatorum Christi, redit *Controv. Anti-Socin.* LIII. P. 210, 211. Πρωτα Ψεύδη ibidem notata.

De Justificatione Peccatoris coram Deo.

An doctrina *Socinianorum* de Justificatione ex merâ Dei gratiâ, per & propter opus *dei*, seu propter obedientiam mandatorum Christi, ut conditionem *prærequisitam*, quâdam Dei *Acceptilatione* sensu Jurisconsultor. citrà ullam imputationem Justitiæ Servatoris (quam isti absurdam censent) sit longè magis *Orthodoxa*, quàm est doctrina *Protestantium*? Qui nempe solâ nos fide justificari velint, absque *cooperatione* Bonorum Operum, scilicet ut conditione *præviâ*, & causâ *propter quam* Deus nos velit justificari?

Et an hæc Controversia, *de modo* nostræ Justificationis, sit ex genere *non fundamentalem*, in quibus salvâ fide & unione dissentire liceat? *Affirm.* Remonstr. *Neg.* Orth.

ΠΡΩΤΑ Ψεύδη prioris asserti, sunt eadem cum illis *Sociniana* gentis, & sententia

Protestantium pari cum istis invidiâ in sensum absurdum detorquenda. Vide igitur *Controv. Anti-Socin.* XLV. de *Fine* Mortis Christi; LV. de *Fundamento* nostræ Justificat. LVIII. de *Conditione prærequisita* antecedenter ad Justificat. secundum Adversarios.

ΠΡΩΤΟΝ Ὡςδὲ asserti posterioris est, quasi *modus* rei, seu *modus* Justificat. hominis peccatoris coram Deo, possit in hac causâ separari à re ipsâ, seu à *substantia* hujus doctrinæ, quæ sanè in se *Fundamentalis* est. Quum totus sit Paulus in eo modo urgendo, in *Epist. ad Roman.* 1. Causam omnem Justificationis decernentem, producentem, esse in Deo, unde *justitia Dei Rom.* 111. 21. excellentior nostrâ justitiâ. 2. Προηγυμένην itidem, hinc δωρεάν, τῆ χάριτι, *Rom.* 111. 24. adeoque χωρὶς ἔργων, lege oppositorum, *Rom.* 111. 28. IV. 4. XI. 6. 3. *Materiam* nostræ Justificat. in Christo esse, *Rom.* 111. 24. 25. &c. hinc illud *Phil.* 111. 9. 4. Causam meritoriam propter quam, ejus ἐν τῷ αἵματι ἀπολυτρώσθ, ἰλασµῷ, θανάτῳ &c. Unde Christus ἰλαστήριον, in rei veritate, quod Propitiatorium in *εγρο*, alibi καταρτήριον, σωτήριον. 5. *Formam*, consistere in omnium peccatorum παρέσθ, ἀφέσθ, ἀποκαλύψθ, quæ ἔ μὴ λογίζονται, &c. hinc in δικαιοσθ peccatoris, in λογισµῷ δικαιοσύνης, *Rom.* III. 25.

IV. 3. 4. 5. 6. 7. 8. &c. 6. *Instrumentum*, vel modum quo justificamur esse *fidem*, *fide*, per *fidem*, non nisi per *fidem*, exclusivè ad opera, ad καὶ ἔργων, Rom. III. IV. &c. non semel, Act. XIII. 38. Gal. II. 16. &c. 7. *Objectum* esse τῶν πιστευόντων, & omnes, & solos Rom. III. 22. &c. 8. *Finem* esse, ἐνδεῖξω uti τῶ χάριτι ☉, sic etiam τῆς δικαιοσύνης, justitiæ punientis, ut Rom. I. 32. 2. *Thess.* I. 6. quæ causa datī *Fili* ad mortem, in placamentum, in remissionem peccator. & ut posset condonare, non diffidentibus hoc aliàs Remonstr. 9. *Consequens* esse exclusionem omnem καὶ κήσεως scil. carnalis, Rom. III. 27. quæ non in Deo sit, sed in nobis, non de acceptis, sed præstitis, non fiducia sed præsumptionis, non humilians, sed inflans. 10. *Effectum*, non profectò abolitionem *Legis*, sanctificationis, sed *stabilimentum*, idque non uno modo, Rom. III. 31. & secuturis *Capitibus* V. VI. VII. VIII. XII. XIII. &c. En brevem *analysin* Doctrinæ Paulinæ de *Justificat.* in Epist. ad Romanos, surrecturæ postea ad adorandum Dei *Decretum*, Cap. VIII. IX. &c.

SCOPI Remonstrantium excludere è numero *Fundamentalium*, quæcunque *Syncretismum universalem* impediunt, aut cum *Socialianis* controvertuntur.

De Sanctificatione, & obedientiâ.

Redit Controv. de possibili impletione præcepto-

ceptorum divinae Legis, & perfectione obedientiae, absque omni lucta. De qua *Hypothesi*, ejusque πρώτοις *Ἰουδαίοις*, ut contra *Pontif.* monitum *Controv. xx.* & contra *Anabapt.* *Contr. etiam xx.* sic imprimis contra *Socinian.* *Controv. xxxi.* de iis quae non censent habere rationem *Peccati*; & *Controv. lx.* de perfectione *Sanctificat.*

*De Fœderis Gratiae Oeconomiam
externam: Ubi de Magistratu
Christiano; deque sacro
Ministerio.*

XXXIV. I. An *supremis* Principibus ac Magistratibus, qui habent jus *Majestatis*, competat *Potestas* circa *sacra*, quae sit *formalis*, vel *eminens*, puta praedicandi Verbum, administrandi Sacramenta, de fide *Theologicè* judicandi, ex Verbo Dei definiendi, &c. Vel etiam, an competat iisdem potestas *absoluta*, à *Divinâ* lege, aut *destructiva*, rescindendi scil. quae à Christo expresse constituta sunt; cujus tantum censendi sunt *Ministri* *Vicarii*, *Rom. XIII. 4.* aeternam manente *Apostolorum* regulam, *Act. iv. 19.* Vel an tribuenda iis potestas *interna*, coactiva etiam in animas, in conscientias, ut *credere* cogantur

gantur inviti; Vel denique potestas quæ dicitur *Architectonica*, quæ S. Ministerii auctoritas, essentia, partes, ab ipsis originaliter pendeant, exercenda eorum nomine, uti dependent ab iis functiones reliquæ Civiles, puta *Officialium, Legatorum*?

An hoc tantum extrà Controversi. fit positum, competere illis *curam* omnis boni subditorum, ac præcipuè spiritualis, *Rôm. XIII. 4. I. Tim. II. 2. Ut & custodiam* Divinæ Legis *Deut. XVII. 18. 19. 20. Jos. I. 7. 8.* hinc Divini Cultûs, & omnium quæ illi subserviunt, potestate regiâ, & coërcitiva; Ut & officium *Nutritiorum* ac *Patrum* Ecclesiæ, procurando pabulum ut corporis, sic præcipuè animi, *Es. XLIV. XLIX. LX. Ps. LXXII. I. Sam. XII. 14. &c.* Adeoque competere illis potestatem *objectivè* Ecclesiasticam, circa sacras res & personas; seu externè *præcurativam* S. Ministerii, in Ditionibus suis, eandemque *directivam, coërcitivam, ordinativam, perfectivam*, semper juxtâ intentionem ac præceptum Verbi Evangelici? *Afferant* quandoque priora Remonstr. *Pöster. Orth.*

SCOPIUS Remonstrant. quo tempore ferrent Controv. antè Synodum Dordrac. fuit: 1. Negantes priora Orthodoxos *invisos* reddere Magistratui. 2. Avocare causam Remonstrantium, seu *judicium de*

Contro-

Controversis Capitibus, à foro Theologorum, à Synodis, ad forum Civile, & ad faventem Causæ suæ Magistratum, (ut tunc erant tempora) qui *decideret* antecedenter, *judicio politico*, & *auctoritativo*. Atque ita *divina & interna*, quæ ad salutem *æternam* faciunt, subjecta non jam curæ, directioni, sed *arbitratui humano*; & *Dominium subordinatum* Deo, & Christo, conversum in *absolutum*; confusæque *Potestates* interna & externa, quæ in Corpora, in Societatem, in modum illius, & quæ in animos, corda. Aliud etiam *judicium* cognitionis, directionis, confirmationis, promulgationis, quod non negatur Magistratui, ut sibi vindicarent Constantini, Theodosii, &c. aliud *judicium* definitionis, decisionis ex Verbo Dei, & *constitutivum* Articulorum fidei? Ac Πρώτον Ψευδὸς est, sibi postremum tribuisse, aut pios *Reges* in Ecclesia Isr. indè à Davide, Salomone; aut pios *Imperatores*, Regesve in Eccl. Christianâ; contra Ecclesiæ Historiam.

Nec est quod adversus posterius, quod diximus esse ἐξαιρέσιον, moveat quis difficultatem de Magistratu *Insideli*, à quo sic pendebit *directio* Sacrorum. Non in isto quidem defectus *potestatis*, sed tamen *habilitatis* ad exercitium istius, & *requisitorum* in Magistratu, ut procuret sacra, ut custodiat

studiat Legem Dei, ut promoveat bonum spirituale. Unde indignatio Paulina, de provocantibus ad Tribunalia Infidelium, *1. Cor. vi. 1. 6.* Sed de his aſibi.

II. An ad *exercitium* S. Ministerii, & auctoritatem illius, non requiratur necessarium *ſpecialis Miſſio*, five Vocatio externa & Ordinatio, niſi fortè *decori cauſa*, & jure *humano*? Ut adeò quisque *privatus*, modò à Christo miſſus & inſtructus, poſſit publicè obire illas partes quæ *Ministorum* ſunt; nec niſi de miſſione *Chriſti*, vel de *Apoſtolica* miſſione, intelligenda ſint verba Pauli, *Rom. x. 15.* &c.? *Aſſirm. Remonſtr. Negant* *Orthod.*

XXXV.
De neceſſitate Miſſionis ad ſuntionem S. Miſterii,

SCOPUS, minuere auctoritatem Miniſtrorum, ac Synodorum, in quibus illis ſolis ſuffragium definitivum. *Πρωτα* *Ἰεϋδῶν* eadem, quæ notavimus ad *Controv. Socin. LXIII.* Ubi & præſidia habes ſententiæ *Orthodoxæ.*

III. An *Formule Conſenſus*, ad quas obligantur linguæ & calami publicorum in Eccleſiâ & Schola Doctorum, (qualia ſunt Symbola, Confeſſiones, Catecheſes, Canones Synodales) ſint reverà compedes & vincula *conſcientiis* injecta, tyrannis quædam *Papalis*, & alligatio fidei & ſalutis ad *Verbum hominum*? Nec *Schiſmatis* reus ille dici poſſit, qui poſtquam *Formulis* ſubſcripſit,

XXXVI.
De Formularum publicarum vinculo; deque Schiſmate.

psit, palam ab iis' postea *dissentit*, ut à scriptis *humanis*; in quibus multa palam arguit, docendo & scribendo, tanquam vel perperam omissa, ac malè non visa, vel secus explicata atque oportuit? Modò ad unicum *Dei Verbum*, ut Normam infallibilem, à tali Viro provocetur, nec sit prima *intentio* turbandi, quicquid turbæ ex tali dissensu *per accidens* oriatur? *Affirmant* Remonstr. *Contrà* Orthod.

ΠΡΩΤΟΝ *Ψεύδοσ*, interesse proprium Remonstrant. Qui jam a principio retractari voluerunt *Confessionem* Belgicam, & *Catechesin* Palat. ac dein *Synodum Dordrechtanam* reprobârunt, cujus Canones abivè-re in Formulam Unionis Batavæ.

Calumniose etiam hypotheses, quasi ex mente Reformationum, obligent *Formulam* publicæ *καθ' αὐτό*, & in *conscientiæ* foro *interno*; ut normæ *fidei* salvificæ, ut principium *veritatis*, ac fundamentum *salutis* consequendæ. Quæ sanè *omnes* obligant etiam in foro *interno*, sed non aliter quam ex *hypothesi*, ob doctrinæ suæ *ἀποψήφισαν* cum *Scripturis* s. ob *Φανερωθέν* in iis *veritatibus*, *πρὸς πᾶσαν συνέδην*, 2. Cor. iv. 2. nec ut sunt *Verbum* hominum, sed ut sunt *Verbum Dei* 1. *Thess.* 11. 13. At verò membra omnia ejusdem Societatis, & *συνεργῶς* in eodem Ministerio, eademque Ecclesiâ, puta

puta Anglicanâ , Batavâ , Helveticâ &c. obligant Formulæ Doctrinæ absolutè, in foro externo, seu Civili, seu Ecclesiastico ; Nempè, ut normæ consensûs, ut fundamentum unionis, ut remedia schismatum, ut quæ censentur judicio publico deductæ ex principio unico Scripturæ ; Non excluso tamen cujusque examine, & ἀνακρίσει privata, & εὐκρίσει ad lapidem Lydium Verbi divini, Act. xvii. ii. ad majorem securitatem fidei. Sic doctrina quæ contrariatur Formulæ, postquam in eas juratum conceptis verbis, arguit errorem si non ex se theoreticum, aut practicum tamen, contrâ legem juramenti, obedientiæ, charitatis, pacis servandæ. Sic dum ipso facto lancinantur Formulæ, aut mente spernuntur, quæ tamen verbis laudantur, peccatur contrâ legem bonæ fidei, & veritatis. Vide suprâ Controv. Anti-Remonstr. v. de Libertate Prophetandi.

De Sigillis Fœderis Gratiæ.

De naturâ & usu Sacramentorum, in genere, deque usu Eucharistiæ S. in specie, vel Baptismi, redeunt Controv. Anti-Socin. lxxiv. lxxv. lxxvii. & lxxviii. Ac Πρωτα ψευδη ibi pluribus notata.

I. An Sacramenta, in casu necessitatis, cum vel Cætus vel Pastor haberi nequit, possint etiam

XXXVII.

De administro Sacramentorum.

G

etiam à quovis fidei administrari, imò & à
feminis; Adeoque & Infans ab iis aquâ *tingi*,
& panis Eucharisticus *benedici*, consecrari
Offerri dixere Veteres; Ut parùm etiam re-
ferat quâ *Formulâ* quis in earum Ceremo-
niam administratione, in specie illâ S.
Baptismi, utatur? *Affirm.* Remonstr. *Negant*
Orthod.

ΠΡΩΤΟΝ ΨΕΥΔΟΣ, Sacramenta esse
ritus *indifferentes*, certè *significativos* tan-
tùm, non etiam *exhibitivos*, vel *obsignativos*:
Atque adeò parùm interesse, à quibus admi-
nistrantur. Vide *Contr. Anti-Socin.* præci-
puè LXIV. & sequentem *Remonstr.* xxxviii.

Cæterùm H. Grotius, speciali *Diss.* pro-
vocavit ad praxim Christianam ævo Ter-
tulliani, ex loco de *Exhort. Castit.* C. vii.
Ubi Ecclesiastici Ordinis non est Confessio, & offerri,
& tingi, & Sacerdos es tibi solus. Item, *habet*
jus Sacerdotis in te ipso, ubi necesse est. Item,
Omnes nos Deus ita voluit dispositos, ut ubique
Sacramentis ejus obeundis aptissimi. Alibi, *Et-*
iam Laicis jus est (nempè ut idem explicat)
ubi aut loci, aut temporis, aut personæ conditio
compellit, de *Bapt.* C. xvii. Quæ Rigaltius
quoq; intellexit de potestate penes quem-
que, ubi non esset Presbyterium, exercen-
di *Sacerdotium*, seu *Ministerium S.* adeò-
que *baptizandi*, & *offerendi* seu *consecrandi*
panem Eucharisticum. Et sic passim *Eru-*
diti,

di, ac multis Salmafius, sub nomine Wa-
lonis Meffalini, contra Petavium, p. 384. &c.
Alii Tertullianum de *jure* quidem Laico-
rum loqui, non de *facto* ullo, vel consuetu-
dine usquam receptâ, & sic Clar. Dodwel-
lus: Aut si de *facto*, non cujusque Laici, sed
qui *Propheicô* Charismate instructus esset.
Alii, hoc voluisse Tertullianum de mystico
oblationis, tinctionisque genere. Alii, Lai-
cos, ubi non essent Sacerdotes, ut *baptiza-*
re, sic & *offerre*, potuisse, sed hoc alio sensu
quàm consecrare, & sic Petavius, de Potest.
Consecrandi, C. 11. Alii aliter, ad verba
Tertulliani.

Quæcunque jam mens fuerit Tertullia-
ni, aut praxis illius temporis, certum est,
1. De tali *necessitate* sermonem esse Tertul-
liano, in quâ nullo modo vel *convocari Con-*
fessus Ecclesiasticus potuit, vel idem adiri,
ut fuere Persecutionum tempora; nullo a-
liàs in Baptismi morâ periculo, ex ejusdem
mente. 2. Contra thesim Remonstrantium,
duo ex Tertulliano indubia sunt; Primum
est, *Mulieribus* nunquàm licuisse tingere,
aut panem consecrare; quibus *ne discere qui-*
dem constanter permissum, id est, parùm vere-
cundè interrogare, & in publico, de *Bapt.*
C. xvii. sub finem. Minus permissum iis
fuisse *docere*, aut *jus ringendi* habuisse, aut
Exorcismos agendi, &c. ut ibidem, Septi-
mius,

mius, & L. de *Præscript.* C. xli. Explosâ etiam *Thecla baptizantis* fabulâ. Alterum ex Tertulliano planum, contrâ Novantium hypothesim, hoc est, *Formulam à Christo præscriptam fuisse necessariò observandam: Ut Lex tingendi imposita est, sic & Forma præscripta, in nomen Patris, Filii, & Spiritûs S.* eodem Libro de Bapt. C. xiv. Quod & omnis censuit Antiquitas; ac frustra usurpatam negant eam Formulam ab Apostolis, ex loco *1. Cor. i. 14. 15.* Ubi modò præcavit Paulus, ne, si qui à se baptizarentur, *Paulianos* se dicerent, *suo de nomine, & efferrent nimis auctoritatem baptizantis.*

XXXVIII. II. An *Pædo-Baptismus*, seu ritus baptizandi Infantes, nec à Christi præcepto, quod solos adultos, & antecedenter instructos respexerit, *Matth. xxviii. 19.* nec etiam à præxi Apostolicâ profluxerit; qualis nulla legatur; sed demum à *tertio* post Christum natum *seculo*, idque ex malè intellecto loco *Job. iii. 5.* Ut adeò Baptismus nullo modo arguat *Corruptionem Originalem*, quæ eo lavacro abluatur; minus sit *Instrumentum regenerationis*, aut sigillum *remissionis peccati Originalis* in Infantibus? *Statuunt ita Rem. Contrâ Orthod.*

PROTA *ψευδῆ* eadem quæ Anabaptistarum, ad *Contr. xxxiii. de Pædo-Baptismo*; Etiam Socinian. ad *Contr. lxxv. lxxvi. de*

de Baptismi *necessitate*, tùm etiam *sine & efficaciâ*. Quanquam nec in hoc argumento concordés quidem fuerint inter se Soci-niani. Falsò igitur à Remonstr. supposita, 1. Mandatum *Matth. xxviii. 19.* exclusisse *Infantes* (quod ne ipse censuit Pelagius) comprehensos sub mandato universalis, scil. recipiendi *in disciplinam*, in scholam Christi, *per baptismum, πέντα ἐθνῶν.* 2. Nusquam Apostolos legi *baptizasse* etiam *Infantes*; qui *familias* integras, *omnes*, *Act. xvi. 1. Cor. I.* & frequentes sanè, quas omnes carnisse Infantibus sine absurditate dici nequit. 3. Nonnisi à *iii. Seculo* legi Pædobaptismum; quod rursùs falsi arguit, Arminianis licet favens *Ger. J. Vossius*, Vir maximus, ut testimonis *Augustini*, qui *Apostolicam traditionem* dixit, sic *Irenæi*, *Originis*, *Cypriani*, &C. *Disp. xiv. de Bapt. Salmasii* hac parte errorem notavimus *suprà Contr. Anapapt. xxxiii. p. 117.* De loco *Job. iii. ad Contr. Luth. xii.*

SCOPUS Remonstr. inficiari *Peccatum originis* simpliciter, aut saltem, non rectè dici *peccatum*; De quâ *Controv. jam pluribus Anti-Socin. xxx. Anti-Remonstr. xxiv.* Alter Scop. inficiari cum *Pelagio. 1. Infantes egere Regeneratione*, seu (ut loquitur *Augustinus*, de *Pecc. Orig. C. xvii.*) *repurgatione originalis peccati* seu maculæ; 2. *Infantes damnationi primi Homini obnoxios esse*, ut negat ibidem *Pelagius.*

De Novissimis.

XXXIX. An Quæstio, de statu *Animæ* à corpore se-
De Statu parata, deq; ejus *vitâ*, ac *sensu* vel *perceptione*
Animæ beatitudinis aut miseriæ; aut contrâ, pro-
à Corpore fundâ *dormitione*, ut nihil agat, sentiat, per-
separata. cipiat; hæccine Quæstio sit *supervacua*, de
 quâ nihil s. Literis expressè definitum? Ut
 adeò de his temerè contrâ Socinianos aut
 Anabaptistas disputetur? *Affirm.* Remonstr.
Negant Orhod.

ΠΡΩΤΑ *Ψεύδη* jam suprâ, *Contr.* cum
Anab. xxxiii. & cum *Socin.* lxxix. ubi eadem
 Quæstio, de *statu Animarum post mortem.*
 Quid eâ de re *Scriptura* tradat, ibi pluribus.
 Quasi verò *somnus animæ* non sit species
mortis; idemque cum naturâ *Mentis*, & cum
Dei visione, fruitione in his, aut sensu cru-
 ciatuum in illis *Luc.* xvi. possit consistere.

SCOPUS istorum Remonstrantium, ta-
 citum cum Socinianis consensum nonnihil
 involvere, ut aliàs solent.

DE *Resurrectione* ejusdem numero *Corporis*,
 & *Carnis* ejusdem quoad substantiam;
 redit *Controv. Anti-Anabapt.* xxxv. p. 131. 132. &
Anti-Sociniana lxxxi. p. 233. 234. &c. Quas
 vide locis suis, & ad singulas Πρω-
 τας *Ψεύδη* potissima.

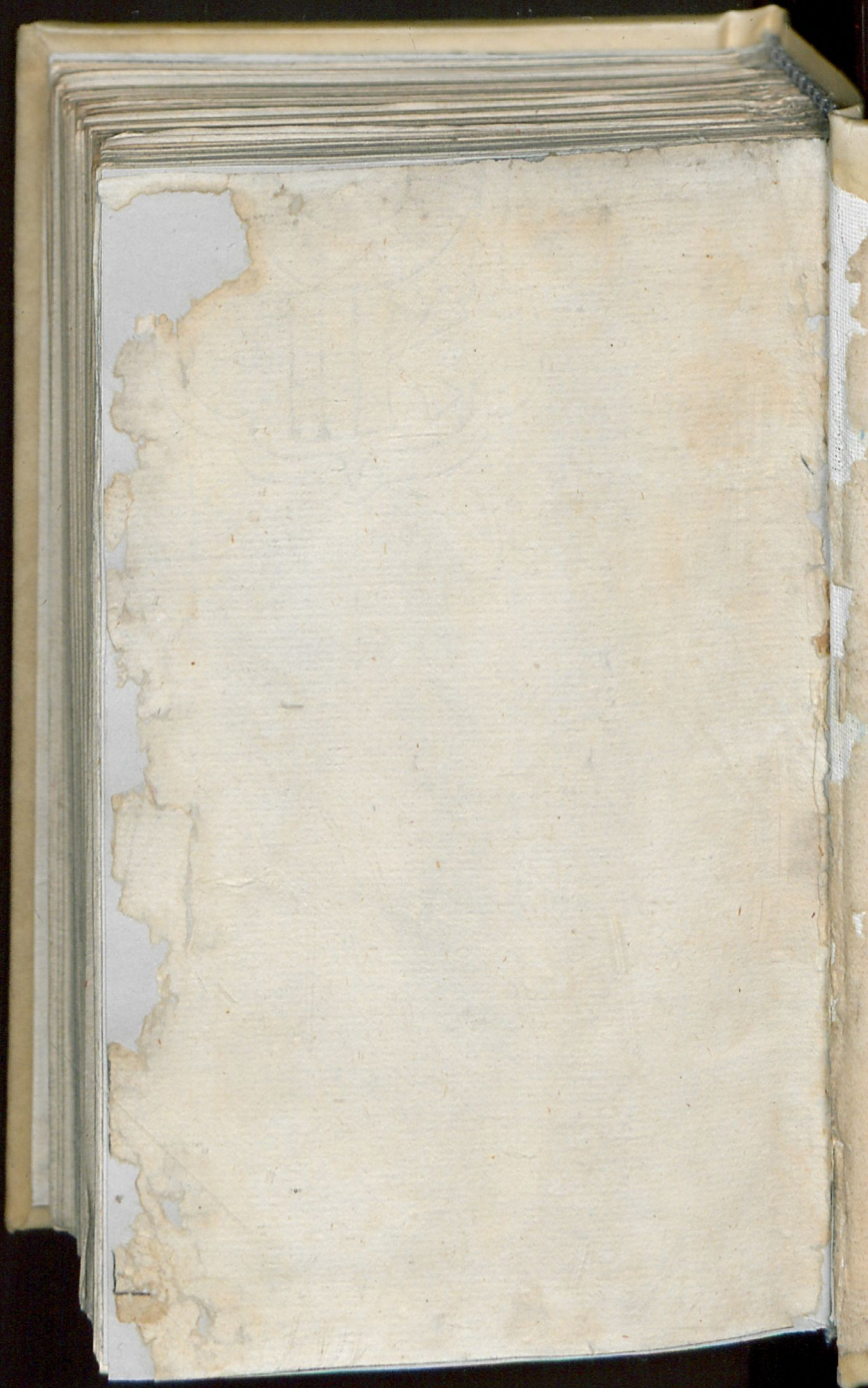

AB: 67 3
b.2

(1/4)

ULB Halle

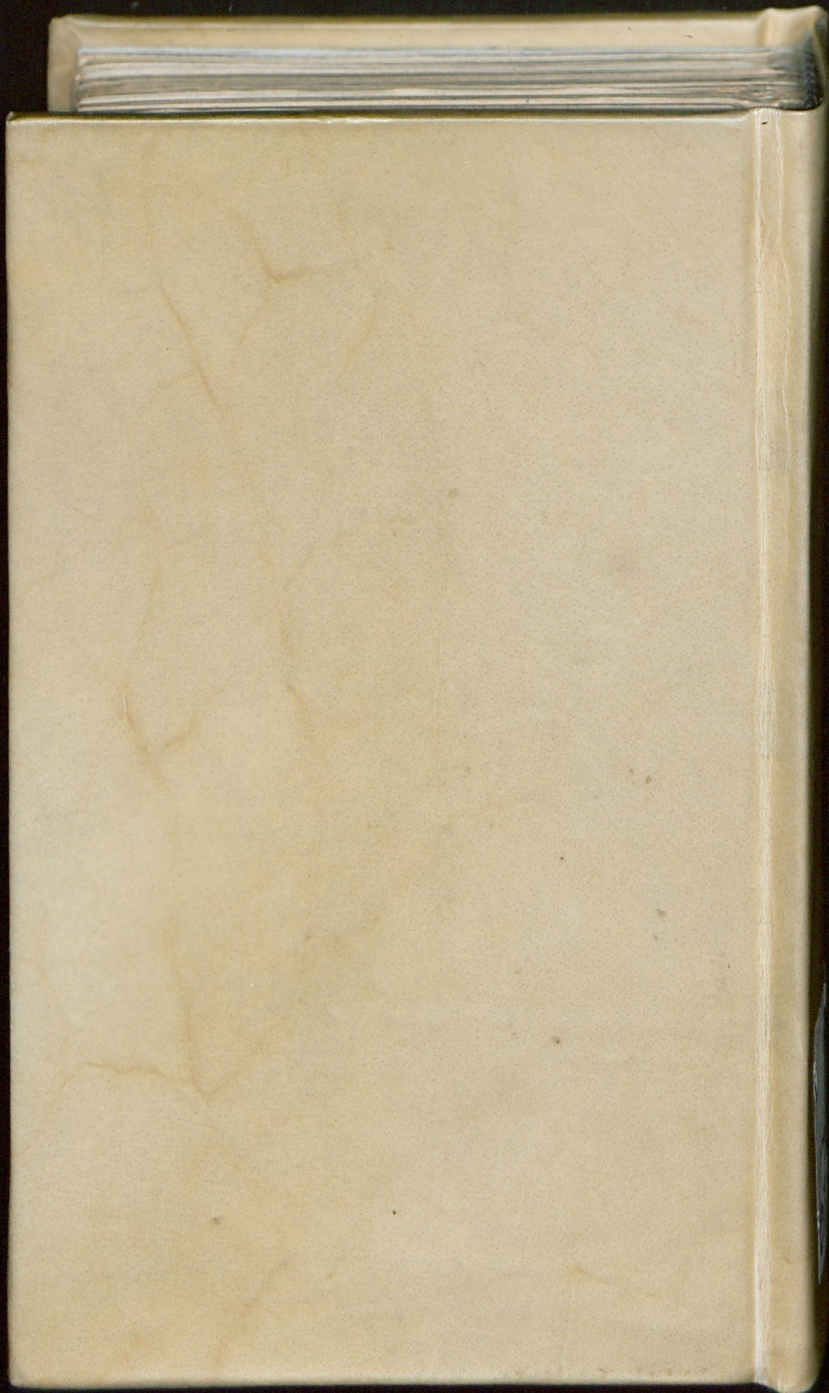
3

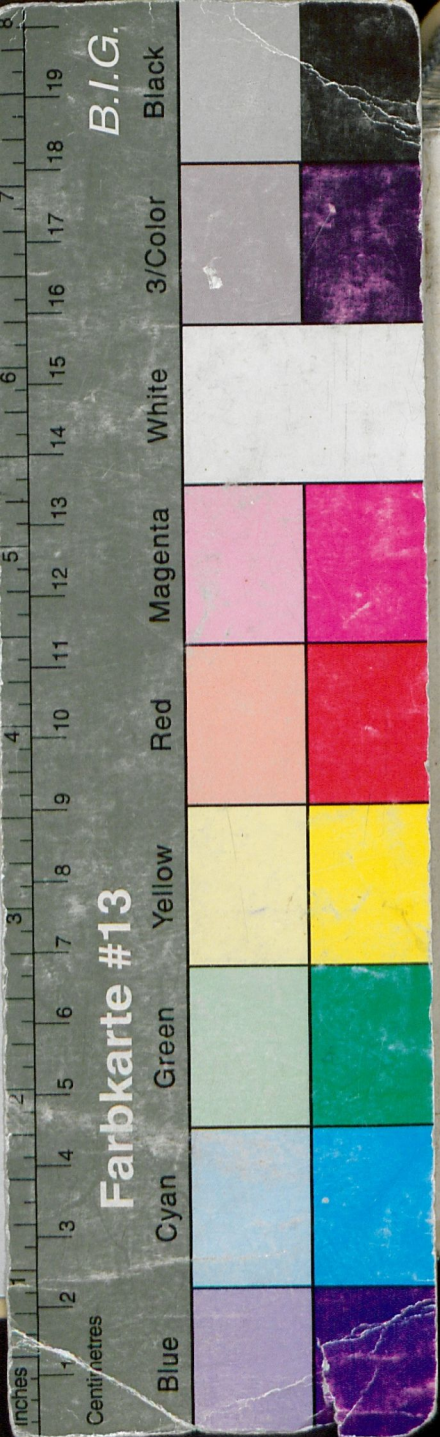
003 048 047

08.20018d

B. FRIDERICI SPANHEMII F.
Theolog. nuper Doctoris & Professoris
Leidenfis longè celeberrimi
Præcipuæ Controversiæ
Cum
ARMINIANIS

ac
Remonstrantibus Hodiernis,
*Lectionibus ac Disputationibus
publicis repetite*

P R Æ S I D E

SAMUELE STRIMESIO,
S. S. Th. Doct. & Profess. in Eccles.
& Universitate Viadrina,

Cujus etiam Annotationes ac
Stricturæ in dictas Controversias ad cal-
cem accessere, vastum cumprimis, quod AR-
MINIANAM inter & REFORMATAM, *de Gratia Dei U-*
niversali, DOCTRINAM intercedit Discrimen,
dilucidè exponentes.

FRANCOFURTI ad VIADRUM,
APUD JOHANNEM VÖLCKER.

I 7 0 3.

